

МІКОЛА  
ТРАФІМЧУК

# ДабраЗло

Артыкулы, эсе, нататкі

Смаленск  
Наапрэс  
2017



## У люстэрку свайго светапогляду

Парой задумваюся: адкуль у мяне менавіта такі светапогляд, а не іншы? Адказ знаходжу ў дзяцінстве. Колькі слёз было праліта мной, малечай, ад злых крыўдзіцеляў! Як я востра адчуваў самую дробную несправядлівасць, як шкада было мне чалавека, якога на маіх вачах крыўдзілі! Праўда, я не заўсёды мог заступіцца... А пазней пачаў разумець, што такім нарадзіўся, што ў гэтым і ёсць маё прызначэнне на Зямлі: беспамылкова аддзяляць дабро ад зла і змагацца з апошнім. А змагацца са злом можна толькі адзіным шляхам — робячы дабро. Бо як жа інакш? Зло — гэта не што іншае, як адсутнасць дабоа. Зло зла не баіцца, яно на яго не ўздзейнічае. Зло баіцца толькі дабра!.. Іншымі словамі, множачы дабро, мы змяншаем удзельную вагу зла...

З усіх зямных ведаў, якія назапасіла і захавала чалавецтва, мне даспадобы веды гуманітарныя. Іншага кшталту ведаў — дакладных матэматычных, тэхнічных, тэхналагічных — душа не ўспрымае. І ў гэтым я таксама бачу сваю зямную місію...

Цяпер, дасягнуўшы сталасці, разумею: я — сутнасць дабра, істота святла, вой праўды і справядлівасці. І гэта не грахоўная пыха! Гэта сцвярджаецца з добрым веданнем, перакананасцю і з вераю ў сябе ды Госпада Бога ў сабе... Не сумняюся, што агрэсіўная большасць не пагодзіцца са мной у гэтым!

Мітуслівыя думкі, якія ўдалося на працягу кароткага прамежку часу накідаць на клівіятуру навука, — пакуль маленькае люстэрка майго неабсяжнага светапогляду, які канчаткова сфармаваўся на парозе сталасці. Спадзяюся, нават ў такіх маленькіх эсэ мне ўдалося хоць у нейкай ступені адлю-

страваць сваю грамадзянкую пазіцыю чалавека, еўрапейца, ліцвіна, ліберала... Большага й не трэба!

Заўважу, што ўсе эсэ пісаліся два гады таму — прыблізна ў лета-восень 2014 года, а нататкі мімаходзь рабіліся да сярэдзіны наступнага — 2015-га. Аднак амаль усе яны застаюцца актуальнымі і па сёння.

## Кепска будзе...

Усё было добра, мірна, ціха... У Расею нарэшце прыйшла стабільнасць, бурна пачыналі развівацца інстытуты адкрытага дэмакратычнага грамадства... Першы тэрмін прэзідэнцтва Пуціна яшчэ даваў надзею... Потым — прэзідэнцтва Мядзведзева... У адным са зваротаў да парламента ён выклаў праект далейшай дэмакратызацыі грамадства і лібералізацыі эканомікі. Вось-вось павінны былі вярнуцца адкрытыя выбары губернатараў... Расея ўдзельнічала ва ўсіх міжнародных форумах, развіваўся буйны і малы бізнес... Пачыналіся пэўныя зрухі ў народнай гаспадарцы, хоць па-ранейшаму на бяскрайніх расейскіх палях гудзелі бур'яны, але бюджэт папаўняўся ўсё новымі звышпрыбыткамі ад нафтавых і газавых гігантаў, якія забяспечвалі паліўнай сыравінай ледзь не ўсю Еўропу. Усё ішло нармальна акурат да чарговых прэзідэнцкіх выбараў, пакуль Пуцін з Мядзведзевым не вырашылі нахабна плюнуць на ўсё і ўсіх і зладзілі гэткую гульню пад рускай назвай “чехарда”... Вось тут і спатрэбіўся вопыт расейскага геапалітычнага палігона — лукашэнкаўскай Беларусі. Яны там, у Крамлі, раптам вырашылі, што ўсё — час іхных авантур надышоў. І былі запушчаны ў дзеянне некаторыя шавіністычныя ідэі ды палітэхналогіі. Рэакцыя маладога дэмакратычнага грамадства на адкрыты выклік была бурнай і пагрозлівай. Здавалася, “Балотная” можа прывесці да

народна паўстання, што адбывалася калісьці ў Маскве пад кіраўніцтвам Балотнікава... Але хітрасцю ўлагодзілі людзей, і пайшлі “хапуны” ды арышты. Акурат, як у Беларусі! І вось адзін з вядомых палітыкаў правага толку, які не так даўно быў адным з віцэ-прэм’ераў, Барыс Нямцоў красамоўна і гучна абвясчае: “Завершылася лукашызацыя Расеі!..”

Што за з’ява гэты “лукашызм”? Ну, пэўна ж, разнавіднасць таталітарызму, але з такім мясцовым каларытам ды яшчэ з прымессю нацыянальнага нігілізму, што так уласціва недаспеламу беларускаму грамадству. “Пуцінізм”, ці як зараз яшчэ кажуць “рашызм” з той жа пароды. Але прымесь тут больш небяспечная і выбуховая – рускі шавінізм. І пайшлі гуляць па прасторах СНД ідэі спачатку абароны “рускага свету”, а пасля і пашырэння “рускага свету”. А следам з’явіліся “зялёныя чалавечкі” з навейшымі аўтаматамі ды экіпіроўкай. Ваенны вопыт быў – Чачня, Грузія... А вось і Крым, і Наваросія... Што гэта за міфічная краіна такая! І цяпер яшчэ душа слупянее ад нахабных дзянняў Расеі ў Крыму. А далей – дык вар’яцтву няма канца... Ужо ўкраінскія вайскоўцы, перамагаючы ўсё гэтую шваль, крычаць “Наперад, на Маскву!” Розум не можа змірыцца і паверыць, што гэта не кашмарны сон. Дэмакратычная, брацкая Расея за некалькі год стала пачварай, якая накінулася на еўрапейскую сястру Украіну... Пра Беларусь у гэтым выпадку лепш памаўчаць. Быць з пачварай у нейкім хаўрусе – лепш увогуле на свет не нараджацца...

А як усё хораша пачыналася! Бархатныя, каляровыя, дэмакратычныя рэвалюцыі! Скажы тады каму “кепска будзе” – не паверылі б. Што ж, і сапраўды кепска! І можа быць яшчэ горш! Пачвара, што нарадзілася, пакуль спала маладая дэмакратыя, гатовая пусціць столькі крыві, што ў ёй сама і захлынецца.

## Прымітыў

Для людзей прымітыўных усё ў жыцці прымітыўнае. І адносіны да ўсяго -- прымітыўныя. У іх і лексіка прымітыўная: мат-перамат, іншыя мацэрныя словы-неалагізмы. Самае галоўнае: у іх мазгі такія -- прымітыўныя...

Мяне ледзь не з дзяцінства здзіўляла: чаго гэта людзі мацюкаюцца? Першае, што прыходзіла ў гарачую галаву: слоў, відаць, больш трапных не знаходзяць... Але ў школе настаўнікі стала цвердзілі: “Богат и могуч русский язык”. У класікаў рускай “словестности”, сапраўды, можна было б павучыцца... Але прымітыўнае, атэістычнае савецкае жыццё не давала ніякіх шанцаў хоць калі-небудзь выказацца высока, узнёсла -- мовай Тургенева ці Блока...

Сумоўе дзяцей майго пакалення, вядома, таксама было прымітыўным – багатая дыялектычная лексіка і фразеалогія бабулек і дзядоў знікала, а мы ўслед за бацькамі ўбіралі ў сябе толькі мацюгі ды “феню”, якая пышна квітнела і здавалася нам, дзятве, як цяпер казалі б, “крутой” і “прыкольнай”. Ну не маглі мы сабе дазволіць упадабляцца старэнькім бабулькам, якія, каб нас пасварыць казалі б, напрыклад, такое: “каб цябе пярун пабіў...” ці “каб цябе ліха ўзяло”, “каб на цябе пранца!..” Не, мы ўпадабляліся “дзядзькам”, якія прайшлі службу ў арміі ці ў марфлоце, альбо “адкінуліся” з зоны і паўтаралі ўслед за імі сапраўдныя “мужчынскія” слоўцы...

О, рэальнасць! Прымітыў адусюль душыў нас: у школе -- муштрой ідэалагічнай, на вуліцы – “блатняком” і мацюгамі.

Сённяшні прымітыў зараджаўся яшчэ тады, у пасляваенныя гады – у канцы саракавых і напачатку пяцідзясятых мінулага стагоддзя, на вачах майго пакалення – пакалення будаўнікоў і першых, як абяцалі, жыхароў камунізму. І тое сачыненне на вольную тэму, што пісаў я на ўступных экза-

менах па беларускай літаратуры ў Брэсцкім педагагічным інтытуце – таксама з сённяшняга дня выглядае абсурдным і прымітыўным. Як і радкі з верша класіка беларускай паэзіі Аркадзя Куляшова, якімі абазначалася тэма майго сачынення “Каб прыйсці ў камунізм яго першымі жыхарамі...” Да якой дэмагогіі нас прывучалі! За тры гадзіны, адведзеныя для пісьмовага ўступнага экзамену, я напісаў цэлую дэмагагічную паэму, развіваючы прымітыўную думку савецкага паэта ледзь не да бясконцасці... Цікава было б сёння паглядзець, што я там “навершаплёў”, але па літаратуры атрымаў цвёрдую чацвёрку, што і дапамогло мне стаць студэнтам, а пасля – настаўнікам. Савецкім (саўковым), вядома...

Прымітыў да таго знахабеў, што дастаткова аднаго слова з трох літар (не абавязкова на “х”), да прыкладу, “чмо”, каб даць усеаб’ёмную характарыстыку чалавеку, як гэта зрабіў нядаўна адзін масквіч (маскаль) у адносінах да Пуціна... І правільна! Той жа Пуцін, хоць і дэ-юрэ прэзідэнт Вялікай Расеі, а тым не менш скаціўся да такога ж мужыцкага прымітывізму, што пачаў, як і многія прымітыўныя “маскалі”, называць” украінскіх паўстанцаў-майданаўцаў “бандэраўскімі фашыстамі”. Значыць, не ведае, ці не хоча ведаць, хто такія на самой справе “бандэраўцы” і “фашысты”. Скажаць прымітыўна нават для суперадказнай першай асобы дзяржавы – прасцей і зручней, а галоўнае – як раз тое, што і хочуць пачуць “недалёкія”, прымітыўныя “саўкі”. Як запэўніваў ён аднойчы расейцаў, што тэарыстаў будзе “мачыць і ў сарціры”... Ну не прэзідэнт, а “пахан”! Усяму свету цяпер бачна, што за людзі сядзяць у Крамлі, у Дзярждуме і ў Савеце Федэрацыі Расеі. Адзін “Жырык” чаго варыты!..

Прымітыў – гэта не прымітывізм як стыль, напрамак... Гэта элементарная безграмацнасць і бездухоўнасць, гэта хамства, нахабства, абыякавасць і мана... Гэта зло, узведзе-

нае ў самы высокі ранг дзяржаўнай палітыкі. Для Еўропы – гэта дзікуства, для Расы – норма. Вось чаму яны так ба-  
яцца Еўропы! Прымітыў баіцца сканаць ад высокай ары-  
стакратычнай культуры палітычнага істэблішменту.

## Бяспуцтва

Тое, што і без таго бяспутная Расея, робіць глупства за  
глупствам, паводзіць сябе ў свеце неадэкватна, нашкодзіла  
і сабе, і навакольным краінам, усяму свету – нармаль-  
ным, цвярозым людзям абсалютна відавочна. Гэты на-  
хабны, амаль рэйдэрскі захоп цэлай паўвыспы Крым!  
Гэты шавіністычна-фашыстоўскі псіхоз! Гэтае марнае,  
дэбільнае шараханне ў спробе супрацьпаставіць сябе сус-  
ветным санкцыям! Гэтая шалёная, бессаромнай хлусня-  
мана ў сваіх сродках масавай дэзінфармацыі! Гэтая невера-  
годная абразы вялікага славянскага народа – украінцаў – у  
вар’яцкай спробе даказаць, што такога народа і ў прыродзе  
няма... Гэта ўжо горш за бяспуцтва! Гэта злачынства, за  
якое трэба адказваць!

Асабіста для мне Пуцін ніколі не быў прыемнай асобай.  
У яго непрыгожым абліччы праглядваўся гэтакі д’яблік...  
Я ведаў, што ён яшчэ пакажа ўсё сваю сутнасць... Здзіўляла  
толькі адно (і цяпер гэтая думка не дае мне спакою): як у ім  
ніхто не ўбачыў д’ябальскага аблічча? Дзе былі і ёсць свя-  
тары Рускай праваслаўнай царквы? На каго глядзеў увесь  
гэтак званы “рускі народ”? Што, усе аслеплі?... Вось дык  
сапраўды сатанінскае насланне! І яшчэ ён спрабуе разы-  
граць ролю міратворца паміж Арменіяй і Азербайджанам!  
Пасля Грузіі, пасля Украіны... Вось дзе сапраўды воўк у  
авечай скуру!..

Але я ўпэўнены яшчэ ў адным: большасць у Расеі не га-  
ласавала за гэтага д’ябліка, свядома ці падсвядома... Спад-



зяюся, што да гэтай большасці хутка прымкнуць астатнія, якія ўжо зразумелі, хто такі Пуцін. І тады... Не будзем спяшацца, часу і так засталася мала... Вялікія змены ў Расеі хутка прынясуць кардынальныя, вельмі патрэбныя перамены і ў Беларусь. І гэта тое адзінае, што радуе.

## Бяспуцтва 2

Бяспуцтва на самой справе не мае межаў у агромістай ды бязладнай да абсурду Расеі.

Сельская мясцовасць амаль усёй еўрапейскай прасторы сённяшняй Расеі выглядае, як пасля Мамаева нашэсця: зямля мала апрацоўваецца, альбо парасла быльнягом, усюды запусценне і бязладдзе. У краіне да гэтага не вырашаны, ды ўжо і ўвогуле не вырашаюцца (няма кім!), праблемы вёскі, сельскай гаспадаркі. Ды і ў цэлым народнай гаспадаркай (мікра-эканомікай) улады не займаюцца. Тады чым, калі не гэтым, у першую чаргу павінна займацца дзяржаўнае чынавецтва? Можа вырабляць ды прадаваць зброю? Толькі і знаць, што пампаваць нафту ды газ і гандляваць ёю, не забываючы класці частку звышпрыбыткаў і ва ўласныя кішэні? А можа гуляць у “вайнушку”, ладзячы бравурныя парады ды пацешныя вайсковыя вучэнні? Альбо крычаць ды падбухторваць спіты ды абкураны народ пашыраць свае тэрыторыі, каб нахапаць яшчэ больш у свае кішэні?..

Што падказвае элементарны клёк чалавеку? “З Боскай дапамогай выбіўся ў высокае начальства – жыві сціпла і працуй, працуй, працуй -- помні, што гэтым Гасподзь цябе выпрабоўвае: будзеш сумленна працаваць – і павага людзей, і боскае блаславенне будзе, пачнеш красці, крыўдзіць

людзей – будзе расплата... І хто табе сказаў, што ты – пуп зямлі? Ты – васал, ты – слуга народа, ты, як усе, пад Богам ходзіш...

Карэнне бяспуцтва разрастаецца там, дзе нізкая мараль, дзе бездухоўнасць, дзе абыякавасць ды двурушша... Гэта вядзецца яшчэ аддуль – з кастрычніка 1917 года. Хаця... усё пачыналася яшчэ раней – са знакамітай фразы Карла Маркса: “Прывід блукае па Еўропе...” Але ж па Еўропе той прывід паблукаў-паблукаў ды і выйшаў увесць, а глыбока пусціў карэнне там, дзе аказалася спрыяльнай глеба – у Расеі... Сілай адабраць багацце ў аднаго, каб раздзяліць яго на кожнага ды праматаць, а мо і абагаціцца іншаму – бандыцкая мараль. Яна ўвайшла ў кроў і плоць, як зараз казалі б, “гопнікаў”... Прыйшоў час -- і тэорыя ды практыка артадаксальнага ды агрэсіўнага камунізму з яго дактрынай сусветнага панавання пацярпела поўны крах. Але на руінах злачыннай ідэалогіі не магло адразу вырасці нешта ідэальнае. Вось у Расеі, у Беларусі, ва Украіне, у Сярэдняй Азіі і нарадзілася пачварная сістэма аўтарытарызму, якая плаўна пачала пераходзіць у абсурдны, бяспутны таталітарызм... Колькі разумных людзей папярэджвала грамадзян: будзьце пільнымі, не спіце, не драмайце, стварайце грамадскія супольнасці нахштальт еўрапейскіх!.. Сказаў жа некалі паэт-філосаф “сон розуму народжвае пачвараў” -- дык не! Людзі так і не змаглі вырвацца з путаў ваяўнічага аўтарытарызму – адстаяць менавіта парламенцкія рэспублікі. Нават сляпому было зразумела, што аўтарытарызм хоча сябе легалізаваць у выглядзе прэзідэнцкай сістэмы улады...

І вось толькі мужны ўкраінскі народ упартай, шматмесячнай барацьбой здолеў паламаць хрыбетнік сваёй аўтарытарнай сістэме, якая, дарэчы, ва Украіне, дзякуючы нядаўняй “памаранчавай” рэвалюцыі не здолела яшчэ

цвёрда стаць на ногі. І адразу пачвара з Усходу ашчэрылася і пачала помсціць...

Тое, што Крым Расея нахабна запатрабуе ў аслабленай Украіны – прадбачылі ўсе. Але каб з такім рэйдэрскім наскокам сярод белага дня літаральна ўкрасці яго пад носам цывілізаванага свету – ніхто не чакаў. А далей – яшчэ горш...

Пуціну хутка ўдалося растаптаць кволя парасткі малядой расейскай дэмакратыі еўрапейскага тыпу і гэтым лішні раз даказаць, што не бывае “імперый зла” дэмакратычных. Усё гэта адбывалася на вачах як расейскага, так і еўрапейскага грамадства. Пра станаўленне “пуцінізму”, бадай, пішуцца ці ўжо напісаны цэлыя кнігі.

Па нейкай злой іроніі чалавек па прозвішчы Пуцін стаў “хрышчоным бацькам” расейскага бяспуцтва – абсурднай агрэсіўнай палітыкі лжэпатрыятызму і шавінізму. Палітолагі-даследчыкі, відаць, абавязкова адзначаць, што ўсё рабілася з прымяненнем самых ізумверскіх, хітрых тэхналогіяў, якія праходзілі і праходзяць выпрабаванні не дзе небудзь, а ў гэтаграфічным цэнтры Еўропы -- у нас, у Беларусі. Гэты сацыяльна-палітычны заказнік-палігон адыгрывае ключавую ролю ў станаўленні і далейшым развіцці сучаснай Расейскай імперыі. Калі б не ён – ніякага пуцінізму не было б... На Захадзе не могуць не разумець сітуацыі, але гуманістычная прырода еўрапейскай дэмакратыі такая, што не дазваляе прымяняць нялюдскія прыёмы, каб адным махам зліквідаваць гэты палігон. Трэба каб самі беларусы дайшлі да разумення таго, што насамчэч адбываецца. А на гэта патрэбны час... Ёсць яшчэ надзея, што пасля “украінскага дэтанатара” канец пуцінскаму бяспуцтву пакладзе сам расейскі народ – пачнуцца хваляванні, праявы

сепаратызму ў самой імперыі... Як кажуць, не будзем спаць і варта ўсё-такі спадзявацца нарэшце на нешта путнае!..

### Бяспуцтва-3

3 дня ў дзень на нашых вачах, пры нашым маўчанні разгортваецца поўнамаштабная расейска-украінскай вайна. Гэта не дзе-небудзь за акіянам. Гэта каля нашых межаў. Агрэсар – Расея, з якой наша Беларусь знаходзіцца ў нейкай міфічнай квазісаюзнай дзяржаве. Міфічнай, таму што той дзяржавы ніхто не бачыў. Затое ляпаюць языкамі... І хто? Высокія чыны!. А іх з экранаў тэлебачання паўтараюць падбрэхачы... Ва ўсім гэтым нябачна ніякага здаровага сэнсу. А там, дзе адсутнічае здаровы сэнс, -- ёсць нонсэнс, альбо абсурд! Гэта ганебна! Але, як кажуць у народзе, дурню хоць у вочы сцы, а кажа -- божая раса...

А здаровы сэнс у тым, што калі Украіну, бяспутная пуцінская Расея нахабна намагаецца акупаваць, то нашу Беларусь яна даўно ўжо захапіла і зрабіла з ёю, што хацела... Правільна! Прыдумала квазісаюзную дзяржаву (без назвы пакуль што)! Як і Наваросію нядаўна... Зрэшты, назву шукаць далёка і не трэба. Чаму б не назваць “Беларосія” – варта толькі памяняць літару “у” на “о”. Добра было б і астатняй частцы Украіны вярнуць стары расейскі назоў, які так і не прыжыўся пры царызме, “Маларосія”... Думаецца, у Пуціна, прынамсі, у партыі “Единая Россия” ёсць не адзін праект вярнуць Імперыі яе былую славу – толькі, вядома, не на агульначалавечых, еўрапейскіх каштоўнасцях узаемапавагі ды калегіяльнасці ў вырашэнні надзённых пытанняў. Еўразійскі саюз, відавочна, адзін з іх.

Але не прывядзі Гасподзь выкарыстаць Расеі свае вайсковыя базы на тэрыторыі адзінага заходняга васа-

ла – лукашысцкай Беларусі – супраць братняй Украіны. Тады апрача атрада “Пагоня” з’явіцца цэлыя вайсковыя фармаванні беларускага супраціву. Можна пачаць партызанскай вайны супраць расейскіх акупантаў і на тэрыторыі Беларусі. Ніхто не пралічвае гэта?..

Вядома адно: калі расейская агрэсія супраць Украіны бліжэйшым часам не спыніцца, дык пуцінская Расея стане распальваннікам Трэцяй сусветнай... Калі яшчэ да нядаўняга часу галоўнай небяспекай дваццаць першага стагоддзя лічыўся ісламскі фундаменталізм, дык цяпер вельмі хутка пачаў набіраць сілу расейскі імперскі шавінізм. Сапраўднай пагрозай у першую чаргу для Еўропы стала дактрына пашырэння “рускага свету”. Нахабнай агрэсіі Расеі пасля бяскроўнай здачы Крыма Украіна ўжо не пацерпіць. Пакуль заўважаецца толькі эскалацыя канфлікту, да сапраўдных мірных перамоваў далёка. А калі сепаратысты будуць і надалей супраціўляцца ды атрымліваць дапамогу з Расеі праз захопленыя прапускныя пункты на мяжы -- не будуць на гэта спакойна глядзець і ў НАТА... Паглядзіце, падзеі развіваюцца вельмі імкліва. Пуцінская Расея прыбігае да новых ізумерскіх прыёмаў, каб распальваць усё большы ваенны пажар. Такое ўражанне, што рускае бяспуцтва набірае ўсё новыя абароты і вядзе свет да катастрофы.

## Бяспуцтва-4

Свет назірае паступовую эскалацыю уварвання расейскіх войскаў ва Украіну. То тут, то там фіксуюцца калоны бранітэхнікі і вайскоўцаў, вядуцца абстрэлы украінскай тэрыторыі гарматамі і ракетамі з боку Расеі. І вось новае паведамленне аб уварванні вайсковых падраздзяленняў

агрэсара ў раёне Марыупаля. Пачвара шалее на нашых вачах. А мы маўчым. Што гэта?.. Гэта злачынства! Расея Пуціна (ці як яго празвалі ў народзе -- Путлера) паводзіць сябе не проста бяспутна, а злачынна. Тым больш такім ізуверскім чынам. Лепш хай бы ўжо уварваліся адразу, поўнамаштабна, а то не – як тыя пацукі ці хітрыя лісы...

Вось і збыліся прароцтвы многіх палітыкаў як нашых, беларускіх, так і замежных. Сэнс іх зводзіцца да адной тэзы: Расея як надломленая ў свой час імперыя не спыніцца ні перад чым, каб вярнуць сабе сваю былую магутнасць. Але гэта марныя спробы, гэта канвульсія перад сапраўднай паразай і смерцю. Бяспутства заўсёды прыводзіць да бяды. Як на пабытовым узроўні, гэтак і ў глабальным маштабе.

“Путлер” наахабна выкарыстоўвае ўсялякія брутальныя метады акупацыі, прынамсі, паўднёва-усходняй часткі Украіны. Ад засылкі спецагентуры ды тэрарыстычных груп да навязвання сваёй “гуманітарных канвояў”. У пуцінскай Расеі, ці як яе цяпер называюць, Рашы, мангола-татарскае аблічча. Нездарма Расею яшчэ клічуць Ардой. Але бяспутным стварэнням няўцям, што распачаўся самы рашучы этап супрацьстаяння добра і зла, талітарызму і дэмакратыі. І рэвалюцыйныя падзеі ва Ўкраіне сталі дэтанатарам гэтага працэсу. Расейска-грузінскі збройны канфлікт быў толькі яго прэлюдыяй. Але ўжо тады лепшыя людзі сталі на бок маленькай Грузіі...

“Путлерскую” Расею спыніць толькі Расея еўралібералаў у асобах такіх вядомых палітыкаў як Барыс Нямцоў, Рыгор Яўлінскі ды іншых, спыніць народ, яго лепшыя і здаровыя сілы. Ну і, вядома, мужныя і свабодалюбівыя украінцы разам з суседзямі ды братамі...

## Выбар і выбары

Дваццаць гадоў таму беларусы зрабілі выбар, пасля якога не стала выбараў. Не, дэ-юрэ яны праводзяцца. Усё па-закону! А дэ-факта... Факты сведчаць пра злачыннае незаконне. У далёкім 1994 годзе першыя сапраўды свабодныя, дэмакратычныя выбары сталі апошнімі ў навейшай гісторыі Беларусі. Вось вам і свабода! Выбралі, што захацелі. А захацелі, каб імі кіраваў такі ж як самі – просты, вясковы, бязбацькавіч, “рот у палец не кладзі”, хамаваты, затое строгі і справядлівы, любіць Расею і ненавідзіць Захад ды Амерыку. Расею яны ды іх прэзідэнт любяць як старэйшага брата, а Амерыку ды Захад ненавідзяць, таму што там імперыялісты і фашысты. А яны – не, яны святыя, хаця на паверку яшчэ горшыя імперыялісты ды фашысты, бо насамрэч – дзікія пачвары-ваўкалакі. Глядзіце, якую ізуверскую выбудавалі яны пад саўкоў дактрыну: “мы добрыя і правільныя, а ўвесь свет, які не пад намі, – гнілы...” А што мы хацелі? Іх так выхоўвалі цэлымі пакаленнямі! І сённяка прадстаўнікі іх малодшага пакалення лічаць, што Амерыка – Садом і Гамора, а ў Еўропе – адны геі... А што ў саміх поўная алкагалізацыя ды маразм – гэтага не бачаць.

Не ва ўсіх жа былі дзяды, бацькі, як у некаторых з нас. Майго дык дзеда Гардзея пры польскай уладзе аднавяскоўцы абралі “солтысам” (гаспадар быў, справядлівы, разумны, сумленны, чулы, выхаваны). Прыйшла новая, фашысцкая, улада – і людзі вырашылі: нашто мяняць “шыла на мыла”, няхай па-ранейшаму нашым заступнікам будзе Гардзеі. Мой дзед, вечная яму памяць, дзякуючы сваім высокім чалавечым якасцям спраўна служыў сваім людзям пры любой акупацыйнай уладзе.

Як яго можна назваць? Калабарантам ці здраднікам? А можа сапраўдным патрыётам?.. Фактычна вёска знаходзілася каля партызанскай зоны, сітуацыя заўжды

была такая: днём – паліцаі ды немцы, уначы – патызаны... Вядома, стараста кожнай такой вёскі абавязаны быў супрацоўчаць з партызанамі. За кожным з іх замацоўваліся адказныя сувязныя. Колькі важных звестак здабываў, колькі людскіх жыццяў уратаваў мой слаўны дзед! А прыйшлі “вызваліцелі” – і майго дзеда пад “агульную грабёнку”... Не сталі разбірацца, шукаць сведкаў. Дзе тыя сувязныя ды камандзіры іхнія падзеліся! На фронт пайшлі... А дзеда як здрадніка закатавалі ў казематах Пінскага калегіума... Ганьба такім “вызваліцелям”! Чым яны лепшыя за гітлераўцаў?

Бацька мой, Мікалай Гардзеевіч, не паспеў паваяваць, напрыканцы вайны яму толькі споўнілася шаснаццаць. Яго светапогляд фармаваўся пры польскай, нямецкай, а пасля і савецкай акупацыйных уладах. Польская школа, у якой ён быў круглым выдатнікам, заклала асновы яго адукацыі і выхавання. А затым... Трэба было прыстасоўвацца, лавіраваць паміж уласнымі інтарэсамі і нялюдзкімі парадкамі акупантаў...

Хіба мог мой бацька раздзяляць погляды ці хаця б спачуваць камуністам? Вядома, не. У тыя гады, калі фармаўся яго светапогляд кожны, хто займаўся “палітыкай”, гэта значыць супрацоўнічаў з КПЗБ, на самой справе быў баяком, не меў ні кала-ні двара. Тым, хто меў сваю гаспадарку, не было часу займацца “палітыкай”. Як мог мой бацька, сын гаспадара-сярэдняка, глядзець на такіх лайдакоў ды брахуноў? Таму вядома, калі яго сын Міколка пайшоў у савецкую школу, бацька часта яму нагадваў: “Сынку, вучыцца -- вучыся, толькі брахні іхняй не слухай, бо ўсё гэта няпраўда”. Сын і не слухаў. Хаця фармальна быў піянерам, потым камсамольцам... І разам з бацькам у “застойныя” гады лавіў вострым вухам кожнае слова праўды, што прарывалася праз гул і траскатню ў эфіры, “Голаса Амерыкі”, «Радые Свабоды» ці “Нямецкай хвалі”...



Мой бацька недажыў літаральна пару месяцаў да “жнівеньскай рэвалюцыі” 1991 года. Калі б ён быў жывы падчас выбараў 1994 года, дык, спадзяюся, ён аддаў бы свой голас за Зянона Пазняка – такога ж антыкамуніста, як сам. І не толькі аддаў бы, а загітаваў бы ледзь не ўсіх вяскоўцаў галасаваць за яго...

Пабольш бы такіх было тады беларусаў, як мой бацька!

Шкада, што многім астатнім баларусам аказалася далёка да майго дзеда ды бацькі. Некаторыя з іх, вядома, з таго “слаўнага” племені лайдакоў ды брахуноў; некаторым не “да таго”; а большасць дык заўсёды гатовы насіць “локшу на вушах” ды духоўныя кайданы на руках і нагах...

Выбар тады быў зроблены, і цяпер ніхто не бярэцца прадказаць, калі яшчэ выпадзе шанец беларусам выбіраць. Чарговыя “выбары” зноў стануць вядомым выбарчым фарсам. Уявім толькі! Ідуць людзі, як той статак, і ўсё наступаюць на адны і тыя ж граблі... А яны бац па галаве, па другой, па трэцяй!.. І нікому няўцям тыя граблі прыбраць прэч з дарогі! Фарс 2015 года зусім не за гарамі. Як не пусціць гэты статак у напрамку да чырвоных скрынак з саўковым гербам? Як яго развярнуць на 180 градусаў? Ды што там! Збіць бы хаця з выверанага злачыннай ўладай курсу? Цяжкая, малаверагодная задача... Як яе вырашыць? Ды вельмі проста: кожны ў гэты дзень проста ўзяў і не пайшоў на выбарчы ўчастак -- роўным чынам “наадварот” выканаў свой “грамадзянскі абавязак”. Дзеля будучыні! Дзеля справядлівасці! Дзеля празрыстага, сумленнага жыцця ў сваёй будучай сумленнай, празрыстай краіне!

## Дабразло

Сёння Дабро ад Зла людзі зусім ужо адрозніваць перасталі! Бяда несусветная! Насланне дый годзе! Сітуацыю

гэткую асабіста я з нядаўняга часу называю Дабразлом. Гэта калі Дабро са Злом пераблытаны, перамешаны, як чорная фарба з белай... Прычым не проста перамешаны і ўсё выглядае як чорна-белыя палосы, а парушаны, так бы мовіць, структурна. Сучаснае жыццё выглядае не як чаргаванне белых і чорных палос, а суцэльна шэрым...

Відаць, і сапраўды, Усявышні, альбо Сусветны Звышрозум, ускладняе задачы ў апошнія часы перад сучасным чалавецтвам, гэтак званай сыходзячай «пятай расай», нашай тэхнічна-гуманітарнай цывілізацыяй. Ён пасылае такія выпрабаванні, іспыты на чалавечнасць, што ажно дух захоплівае!

Аб гэтым усё больш сведачаць гэтак званыя “кантакцёры”. І не верыць ім ужо проста немагчыма, калі пільна назіраеш, што адбываецца ў свеце. Вядома, ад значнай часткі землян, гэтак званых “маладых душаў”, такія веды схаваныя за “сямю пячаткамі”. Тысячы людзей гібеюць і гінуць у катаклізмах і катастрофах, не здагадваючыся нават, што паміраюць... Вось быў, усведамляў, а часцей і не ўсведамляў сябе на гэтым свеце, браў ад жыцця ўсё, што мог і хацеў – а ў адзін момант цябе ўжо і няма, куды ўсё і падзелася...

Але ўсё тонкаматэрыяльнае, духоўнае акажацца ў патрэбным месцы, у зборніку ці адстойніку, нічога нікуды не прападзе, спатрэбіцца для новай грубай матэрыі, каб працягваць свой бясконцы касмічны шлях...

Зямное смяротнае жыццё створана Госпадам (касічным розумам) як адзін з механізмаў выпрабавання і ўдасканалення бяссмяротнай душы. Гэта, бадай, адзіная тэза, якая апраўдвае сэнс чалавечага (і не толькі) жыцця. Людзі, якія не ведаюць гэтага сэнсу, альбо безвынікова шукаюць яго, па сутнасці з’яўляюцца носьбітамі нізкіх, слаба выпрабаваных і недасканалых душ.

Скажыце, во куды загнуў! Але недадумаўшыся да гэтага, не адгадаеш і загадку зямнога жыцця, вялікага сакральна-

га касмічнага сэнсу ўсяго, што адбываецца, не станеш ля рубікону паміж добром і злом.

У дзяцінстве свет майго вясковага пакалення быў абмежаваны бачным гарызонтам, і мы сачылі цікаўнымі вачыма за барацьбой добра са злом ў роднай вёсцы ды за яе ваколіцамі. Затым, дзякуючы кніжкам, газетам, настаўнікам, радыё, кіно, свет гэты пачаў разрастацца ледзь не да бясконцасці... Выразна памятаю тыя першыя перажыванні, пакуты, душэўныя мардэрствы, калі нехта крыўдзіў ці абыходзіўся несправядліва і жорстка са мной. Колькі слёз было ад першых сустрэч са злом! А потым...

Паглядзіце. як у былой імперыі зла СССР адвучвалі нас ад разумення добра і зла, як вучылі змешваць чорныя і белыя фарбы -- на белае прымушалі гаварыць “чорнае” і наадварот. Чаму я павінен быў ненавідзець Дабро ў якасці, напрыклад, Злучаных Штатаў Амерыкі, альбо тых жа немцаў, якія прынеслі пакаянне за грахі папярэднікаў і асудзілі нацыянал-фашызм? Аб’ектыўныя веды сведчылі аб тым, што ЗША з’яўляецца фарпостам дэмакратыі ў свеце, жыве па канстытуцыі 200-гадовай даўнасці, якая з’яўляецца ўзорам для ўсіх краін, якія хочуць развівацца ў напрамку дэмакратыі. Ну а калі дзе не проста не хочуць, а спрабуюць павярнуць кола часу ў супрацьлеглы бок, ЗША тут як тут – становіцца на абарону прагрэсу. Але не! Саўкам пастаянна ўбівалі ў галовы, што дабро – гэта насамрэч зло. Сёння толькі людзі-зомбі не ведаюць, што Другая Сусветная была вайной двух таталітарных сістэм за сусветнае панаванне. Змагаліся не зло і дабро, а два зла – адно большае, другое, хіба, крыху меншае. Дабро (краіны гэтак званай буржуазнай дэмакратыі) якраз вымушана было чакаць, калі надыдзе час меншаму злу дапамагчы. Меншае (няхай будзе так) зло перамагло і ўскружанае гэтай перамогай паступова ператваралася ў зло вялікае, пла-

нетарнае. Імперыя Зла з сатанінскай абрэвіатурай СССР рухнула ад уласнай безгрудзіцы, а на заразных абломках яе пачалі пачкавацца новыя злыя дзяржаўныя ўтварэнні. Цяпер, відаць, надышоў і іх “зорны час”. Зло ў гэтых краінах пачало праяўляць сябе нахабна і агрэсіўна. І не толькі ў самай вялікай, Расейскай, імперыі. Напружанне ў арабскім свеце, на Блізкім Усходзе і ў Сярэдняй Азіі, паміж Азербайджанам і Арменіяй...

Сёння адным з плацдармаў барацьбы дабра са злом стала Украіна. Тут таксама выпрабоўваюцца душы людзей, многія з якіх прадаюцца д’яблу. Аслепленыя, замбіраваныя, яны бяруць у рукі крывавую зброю і ідуць супраць дабра. Зло ім гаворыць: “Там, на Захадзе, -- зло! Еўропа, Амерыка – расаднікі зла! Зло прыйшло ў братнюю Украіну, спачатку ў Кіеў на Майдан, пасля на Ўсход, яно хоча нас растаптаць, забраць нас, зняволіць, навязаць нам свае каштоўнасці... Мы – вялікі народ, які зло з Захаду паставіла на калені. Устаньце, бярыце зброю і змагайцеся супраць амерыканскага імперыялізму!” Але за што? За другі імперыялізм, за расейскі, за свой? Ці ж не ў гэтым падвох?

Па ўсім відаць, Украіне выпаў лёс стаць еўрапейскім плацдармам адкрытага ваеннага супроцьстаяння сіл дабра і зла, дэмакратарыі і таталітарызму... На жаль, кровапралітная, але, на шчасце, высокая місія! Перамога Украіна -- канчаткова перамога дабра і дэмакратыі ва ўсёй Усходняй Еўропе. Ці доўгай будзе гэтая Трэцяя Сусветная, залежыць ад таго, як хутка будзе створана антыпуцінская кааліцыя і як порстка народ, як волат, паўстане ад спячкі і страху...

Гістарычны вопыт паказвае, што калі ключавыя месцы ў палітыцы займаюць прайдзісветы ад цёмных сілаў, тады разварочваюцца такія геапалітычныя падзеі, якія ніяк не адпавядаюць здароваму сэнсу. Плятуцца неверагодныя інтрыгі, адбываюцца жахлівыя авантуры, грымцяць

кровапралітныя войны. Успомнім хаця б, што чалавецтва перажыло ў эпохі Напалеона, Леніна, Сталіна, Гітлера, Пол-Пота... Калі простыя людзі кажуць, што “палітыка – брудная справа” і гэтым самым як бы ўхіляюцца ад удзелу ў грамадска-палітычным жыцці, дык трэба мець на ўвазе, што палітыка – брудная справа ў брудных, крывавых руках, а не інакш. Таму такі пасыл вельмі шкодны і іграе на руку толькі гэтым самым брудным, цёмным сілам, якія яго, зрэшты, і запусцілі.

Зло ўсё больш пачувае сябе беспакараным. Паглядзіце, хто адказаў за многія апошнія злачынныя акцыі ў свеце! За збіццё і забойствы людзей у нас, у Беларусі... За забойствы людзей ва Украіне... За збіты нядаўна ў небе Украіны малайзійскі лайнер...

Але зло пераважае і перамагае толькі на аператыўнай прасторы, На шчасце, яно не мае стратэгічных пераваг у больш аддаленай перспектыве.

Любы нармальны, незамбіраваны чалавек разумее: зло не можа жыць там, дзе сацыяльная празрыстасць і справядлівасць, духоўная свабода і павага да чалавека? Балазе, нашы людзі даўно вольна пачалі ездзіць па свеце, і на ўласныя вочы пераканаліся, дзе, што і як... Гэта не за “жалезнай засовай” у СССР!

Людзям, якія страцілі ўсялякую веру ў сілу дабра, не могуць і сапраўды гэтых антыподаў адрозніць, я даў бы адну вельмі важную парадку.

Па-першае, каб быць заўжды аб’ектыўным у ацэнцы любой, не абавязкова планетарнай падзеі, трэба памятаць, што ў свеце існуе толькі дзве галоўныя сілы-антыподы: задача адной: з быдла рабіць людзей, задача другой: людзей ператвараць у быдла. Такія дзеянні вынікаюць з самой логікі супрацьстаяння дабра і зла.

Вайна, як любое злачынства, -- «апошняя справа». Але

для злачынцаў, параноікаў ды прайдзісветаў -- заўсёды знойдзецца сто прычын і апраўданняў развязаць яе. Для звычайных, здаровых людзей застаецца не выконваць ніякіх загадаў... Любымі сродкамі: здавацца ў палон, дызэртаваць... Толькі Радзіму бараніць ад агрэсара -- «справа святая».

Дарэчы, ці будзе калі прынята міжнародная канвенцыя, якая забараніла б узброеным фармаванням ваяваць у месцах пражывання мірных грамадзян? Гэта быў бы вельмі важны крок увагуле да забароны войнаў -- не толькі тэрарызму. Пацыфістам трэба актыўна дзейнічаць у гэтым напрамку! І я першы -- за!.. Што тычыцца народных хваляванняў ды масавых мітынгаў і шэсцяў у гарадах -- дык уладам трэба забараніць прымяняць насілле супраць бяззбройных людзей. Народ павінен мець поўнае права на мірную змену антынароднай улады. Па логіцы рэчаў сама ж улада якраз і вінавата, што ўзнік народны пратэст... Сілу ўладзе трэба прымяняць там, дзе асобныя групы правакуюць на пагромы. У час «Плошчы 2010» улада павінна была спыніць біццё шкла і пакараць тых, хто яго біў, а не збіваць беззбройны народ і кідаць схопленых за краты. Але гэтак дзейнічала б улада дабра. У зла свая логіка...

Упэўнены, што кожнаму зразумела (проста, некаторыя, не хочуць пра гэта і думаць), што ў пуцінскай Расеі -- незайздросная бліжэйшая будучыня. Пратэсты, палітычны пераслед, бунты, тэрор і антытэрор... Усё будзе йсці па нарастаючай... І ўрэшце скончыцца зменай улады і гаагскімі працэсамі. У Вангі ёсць прадказанне, што з 2014-га ва Украіне, Расеі і Беларусі будзе неспакойна -- гадоў 8-10. Але затым надыйдзе эпоха заможнага жыцця... Нават калі і тупа не верыць, дык паверыш...

А пакуль даводжу да ўсіх палітыкаў сваё бачанне спосабу спыніць крываваю бойну ва Украіне. Варта толькі Беларусі і Казахстану на самой справе духам адным падтрымаць Украіну ў вайне з Расеяй -- і ўся геапалітычная сітуацыя

рэзка зменіцца... Усё зменіцца... Украіна пераможа, пераможам усе мы... І будзе мір! А то вось чым займаюцца: імітацыяй перамоваў, двурушніцтвам, недагаворкамі... Пабачыце, Расея і надалей будзе ўкідваць у вайну ўсё новыя і новыя сілы... Цяпер усё залежыць толькі ад вас, Лукашэнка і Назарбаеў! Мужыкі, скажыце Пуціну прама: мы супраць цябе... Зрабіце мужны ўчынак! У імя міру! І чалавецтва вас не забудзе! Калі не зробіце гэтага – значыць, і вы ўвасабляеце зло...

## Дабразло-2

На ўсе рэчы і з’явы ў свеце трэба глядзець з адзіна правільнай пазіцыі: сыходзячы з закона барацьбы супрацьлегласцяў – добра і зла. Калі вам нехта запырэчыць, што такія падыход няправільны, значыць зло тут як тут... “Тады што правільна? – адразу ўзнікне сумненне. – На што, на якія яшчэ прынцыпы абaperціся?” Вы ў нерашучасці, вы страцілі нейкі важны арыенцір, вы ўвогуле засумняваліся ў сваіх здольнасцях вызначыць сваю пазіцыю -- вы ў горшым выпадку “махнулі на ўсё рукой”, а ў лепшым -- вырашылі асцярожнічаць і не трымацца пакуль ніякага боку...

Такіх людзей, якія не могуць вызначыцца, бо не ведаюць, ці не хочуць ведаць, пра закон барацьбы добра і зла, на жаль пакуль большасць... Гэта абыхавыя, ці амаль абыхавыя, абывацелі, на якіх вялікія стаўкі у зла. Зло робіць усё, каб іх становілася ўсё больш. Яны – гарантыя перамогі ў свеце зла. Успомніце вядомую, архіпапулярную ў савецкія часы камедыю Гайдая “Афоня”. Там адзін з другарадных герояў фільму гаворыць галоўнаму герою: “Самыя страшныя людзі – абыхавыя. Гэта з іх маўклівай згоды адбываюцца ўсе злачынствы на Зямлі...”

Якая, здавалася б, далёкая, але ясная ісціна! Што памянлася з тых часоў? І ўвогуле, што змянілася за тысячагоддзі? Рытарычнае пытанне...

Парою даводзіцца проста дзівіцца, як неахабна і беспакarana дзейнічае зло. Тое, што павінен абавязкова ведаць кожны грамадзянін, дзяржаўным чынавенцтвам самаўпраўна ведаць забараняецца. Дзяржава цвёрда стаіць на абароне інтарэсаў яго вялікасці зла. Гэта і ёсць сатанінская дзяржава. Гэта магутны аплот самога зла! Яе яшчэ называюць антынароднай, дыктатарскай. У Канстытукцыях такіх дзяржаў усё, як правільна напісана правільна. А ў рэальным жыцці – адны супярэчнасці напісанаму...

Тое, што расейская арда (унутраная і знешняя) пайшла вайной на “самасційную Украну”, нават і не дзіўна. Хіба мы не памятаем, колькі непрязні было ў рускіх да “хахлоў” яшчэ ў савецкія часы? Гэта сустракалася на кожным кроку і выяўлялася ў насмешках, анекдотах, проста ў розных хамскіх рэпліках. Асабіста я назіраў недружалюбнае стаўленне да украінцаў (як, зрэшты, і да іншых нацыянальсцей) пад час службы ў арміі, у час вучобы і працы ў шматнацыянальных асяродках.

Помню, якімі “гогалямі” хадзілі па нашай вайковай частцы масквічы, тулякі, пскоўскія, разанскія хлопцы. Яны, як правіла, былі завадатарамі “самаволак”, разборак, боек, кіравалі “дзедаўчынай”, выдумляючы ўсё новыя здзекі... “Ты, салага, бульбаш...” Ты, хахляндзя...” “Вы, чарнажопыя, маць вашу...” Гэтыя выразы гучалі нават пры камандзірах, якія і выгляду не падавалі... Чаму? Гэта і тады было зразумела... Думалася: “А што калі вайна, што чакаць ад такіх “блатных”, кулю ў спіну? Не, гэта калі-небудзь і сапраўды скончыцца вайной...”

Помню, з якой нянавісцю гаварылі тыя байцы Савецкай арміі пра украінцаў, прыбалтаў, палякаў, якія не паважаюць



іх, нашчадкаў вызваліцеляў ад фашыскага іга... Я аднойчы паспрабаваў патлумачыць ім, чаму “нас не любяць”: “А што мы хацелі... Так, мы вызвалілі іх ад фашысцкіх акупантаў, але ж самі тут жа сталі акупантамі. А вось каб вызвалілі ды сышлі – нам бы казалі “дзякуй”, тады і паважалі б нас...” Не зразумелі мяне мае саслужыўцы, абазвалі такім жа фашыстам...

У іх усе свабодалюбівыя народы – “фашысты”. А самі яны тады хто? Як жа ўсё перавёрнута ў гэтым іхнім “рускім свеце”, які яшчэ і пашырацца хоча і не абы-куды, а на Захад...

Мае старыя сябры, аднак, на жаль, не аднадумцы часам не разумеюць, што я хачу сказаць. Дык я яшчэ раз ім паўтару. Я «гнаблю» не рускі народ, а рускі бальшавізм... Вядома, справа не ў нацыянальсцях... І «пагоня за лычкамі», у чым у СА папракалі ўкраінцаў (маўляў, “калі не ефрэйтар, дык і не хахол”) -- яшчэ не сведчыць пра ўвесь народ. У падтэксе майго опуса -- зло, носьбітамі якога лёгка сталі самыя нізкакультурныя, амаральныя, крымінальныя людзі, якія назвалі сябе «бальшавікамі». Іх і сапраўды большасць! Гэта іх нашчадкі сёння разрываюць Украіну, якая сапраўды хоча вызваліцца ад бальшавізму. Сёння іх, таксама па-хамску, называюць «гопнікамі», «ватнікамі»... Я ж і кажу, што зло з дабром змагаюцца ўручкі, і ўсё перамешана, як у дзіцячай «малой кучы»... А ты не будзьце «зомбі», вызначайся: на баку дабра ці зла... Не вызначымся – гэтак і будзем пакутаваць, як зараз, у такой акупаванай “зомбі” краіне. Відаць, вы глядзіце расейскія тэлеканалы? Я ўжо даўно гэтай брыдоты не гляджу... Там што ні перадача – то хамства і амаралка ды неверагодная хлусня...

Азірнемся на гісторыю -- і мы ўбачым: зло заўжды цярпела паразу нават у недалёкай перспектыве... Вось толькі

што прачытаў у “Харты”, што зволілі настаўніцу года за крытыку ўлады... Спадзяюся, яе прозвішча будзе ў спісе рэпрэсаваных...

Ніколі не было яшчэ ў Беларусі ўлады, каб так баялася крытыкі. Камуністы і тыя стараліся не паказваць гэтага і крытыку так ці інакш цярпелі, а парой і патрабавалі яе. А гэтая...

Што ж, зло ёсць зло... Яно помсціць лепшым. Застаюцца покорлівыя горшыя... Зло імі сілкуецца і разрастаецца яшчэ больш... Да якога памеру? Адкажу! А пакуль само не лопне, як раздзьмуты пухір...

## ...І ўсё стане на месца

Рашысты, бачу, усур’ёз лічаць, што пры Гарбачове ды Ельцыне Расея “легла пад Захад”. Калі і сапраўды гэтак – ну дык што? Уся Амерыка, уся Еўропа з яе традыцыйна высокай палітычнай культурай ляжаць “пад Захадам”. А Расея, значыць, гэтакая адшчапенка? Гэтакая цнатлівая ганарлівая краля... Не будзе ляжаць пад ім дый годзе!.. Гордасць, бачыце, не дае, а, дакладней, гардыня, пыха!

Да чаго даводзіць людзей прымітыўнае вар’яцтва!

Ды кінце вы, паскуднікі ад палітыкі, займацца тым, на што не маеце маральнага права! Свету патрэбны мір, крэатыўны аптымізм, высакародная творчасць, светлыя перспектывы, а не зайздрасць, мана, двурушніцтва, помста, агрэсія, шавінізм, прававы нігілізм, непрымірымасць, войны – усё з арсенала зла...

У маім, напрыклад, разуменні “ляжаць пад Захадам” – значыць, спавядаць агульначалавечыя каштоўнасці. Што ў гэтым кепскага? Расея павінна “ляжаць пад Захадам” – г. зн. быць цывілізаванай Еўрапейскай дзяржавай,

цалкам арыентаванай на развіццё эканомікі, а не ваенна-прамысловага комплексу. Сваю моц у цывілізаваным свеце даўно прынята даказваць поспехамі ў народнай гаспадарцы ды гандлем, а не іграць мускуламі. Ваяўнічасць – учарашні дзень! Успомніце, што сталася з СССР – гэтай сапраўднай імперыяй зла. Кіньце крычаць, што Расею нехта хоча знішчыць ці заваяваць. Старая і агідная страшылка! Расея мусіць быць мірнай супердзяржавай, якая была б гатова першай дабраахвотна адмовіцца ад аператыўнай ядзернай зброі (дастаткова і звычайнай тактычнай, каб не адчуваць сябе зусім безабароннай). Вось гэта быў бы бліскучы гістарычны крок! На ўсю будучыню людзі свету запомнілі б гэта і былі б удзячны за гэтую Вялікую Місію Расеі! Менавіта ў гэтым быў бы залог трывалага міру ў свеце...

Як жа можна цяпер скаціцца ў Арду? Чаго тады Пётр Першы касцямі пракладаў шлях у цывілізаваны еўрапейскі свет?

Браты, давайце дыхаць роўна!..

Інакш наклікаем бяду.

Вас Пётр прывёў калі ў Еўропу?..

Вас жа ўсё цягне... у Арду.

Лепшыя сыны Расеі, спыніце вар'ятаў, якія неадэкватна разумеюць вашы сапраўдныя нацыянальныя інтарэсы. Вярніце украдзены (раней ён быў цывілізавана перададзены, падараваны Украіне) Крым. Як можна адбіраць падарунак?.. Адмоўцеся ваяваць з роднымі братамі, павярніце зброю супраць нелюдзяў! І ўсё стане на месца.

## Вайна, якой не павінна было быць

Так, не павінна! Бо не было ніякіх прычын. Хіба імкненне да незалежнасці ды лепшага жыцця – грэх? Альбо хіба жа-

данне еўрапейскага народа жыць у Еўропе, у абшары яе каштоўнасцей, падлягае зайздрасці ды пакаранню? І навошта гэтак званым “ДНР” ды “ЛНР” гэта? Што за людзі, якія хочуць жыць па нейкіх сваіх хімерных каштоўнасцях? Скажу шчыра, што адчуваю і думаю: не, не нармальныя гэта людзі. Глядзіш на іх і думаеш: сапраўды, злачынцы: цынічныя, злосныя, мацершчыкі тупагалавыя... І пачынаеш здагадвацца, навошта ім “Наваросія” нейкая? Мала крымінальнай Расеі? А што за хамства такое называць гераічны, мужны прыгожы славянскі, народ “украіні” ці “ўкропамі”? Чарговы неалагізм “бандыцкай фені”? Нават словы “хахол” ды “маскаль” выглядаюць сяброўскім шаржам у параўнанні з гэтым дзікунствам.

Увогуле, гэтая вайна больш чым злачынная. І пачалася яна літаральна ўслед за крымінальным захопам Крымскай паўвыспы. Тады украінскія вайскоўцы не стралялі ў адказ на нахабны захоп невядома якім збродам сваіх гарадкоў ды базаў. І зразумела, чаму... Як жа страляць у брацкі народ?. Аднак, як аказалася, дарэмна... Бяскроўна аддалі, адступілі перад нахабствам ды вар’яцтвам. І атрымалі неўзабаве яшчэ большае нахабства – злачынна навязаную вайну.

Сёння людзі добрай волі павінны сказаць сепаратыстам і расейскім агрэсарам “не!”, “но пасарам!” А для кожнага украінца, ды і не толькі, гэтая неабвешчаная, бязглуздая, але рэальная вайна стане Айчыннай вайной 2014 года. Ніколі гэтыя “усходнія браты-славяне” ўжо не будуць сапраўднымі братамі. Хто вінаваты? Адказ дасць найноўшая гісторыя. І пакарае злачынцаў.

## Вар’яцтвы рэваншызму

Не было б праекту “Наваросія” – не было б і такой вайны... Але як яго магло не быць, калі ў Крамлі цяпер праяць узурпатары-гэбісты і былыя камуністы-маразматыкі!

Да таго ж яны яшчэ рэваншысты-няўдачнікі – і таму звар’яцелыя. Гэта і ёсць тая агрэсіўная “партыя вайны”, якая толькі й можа што пускаць кроў... Паглядзіце, нават назва яе сама выдае – “Адзіная Расея” (кангламерат розных па традыцыях і культуры народаў, але па прыхаці шавіністаў мусіць быць адзіным арганізмам!). Няхай бы дала каманду: “Спыніць авантурны праект!..” І перастала б на Данбасе ліцца кроў. Людзі і так там фізічна і маральна знішчаныя... Гэта ж і дурню зразумела, што Данбас загарэўся ад ярасці помсціць Кіеву за паварот да годнага цывілізаванага, незалежнага ад краўлёўскіх авантур жыцця. Колькі і так нацярпеліся ад гэтай праклятай імперыі ўкраінцы ды іншыя падняволеныя ёй народы! Хто яшчэ гэтага не разумее? Падymiце рукі!..

Нездарма яны і ваенную дактрыну памянялі – прысвоілі сабе права першымі прымяняць ядзерную зброю. На такое нават “тыя”, дагарбачоўскія, камуністы не асмелваліся! З патрахамі сябе выдалі, што яны д’яблы ядзернай вайны! А цяпер патрабуюць ад ААН увесці забарону на змену улады шляхам народных паўстанняў – чуюць, чым пахне!.. Аднак жа прызнана чалавечай супольнасцю: народ любой краіны мае маральнае права патрабаваць змены ўлады, якой ён болей не давярае, нават гвалтоўным шляхам, калі няма ці не працуе дэмакратычны механізм яе перадачы... Хто гэтага не ведае? Дык прачніцеся!..

Цяпер ніхто і не бярэцца даваць прагноз хаця б на сёлета, чым усё скончыцца. Ёсць шмат шляхоў развязання гэтага таксама ўжо планетарнага крызісу, і ўсе яны вядуць да Крамля... Як будуць далей паводзіць сябе рэваншысты-“адзінаросы”, ці адмовяцца ад сваёй галоўнай вар’яцкай авантуры – аднавіць Вялікую Расейскую імперыю? Скажыце, а каму яна патрэбная акрамя большасці з іх? Яны што, паказалі свету, што ўмеюць гаспадарыць ды ствараць сваім людзям годнае жыццё?

Кожны бачыць, што не... Наадварот – толькі самі набіваюць вантробы ды кішэні. Дык, мо, хопіць?

А ведаеце, што крамлёўскімі шавіністамі выпрацавана яшчэ адна знешнепалітычная дактрына. Сутнасць яе, прыблізна, вось у чым. Усе былыя саюзныя рэспублікі зніклага СССР аказаліся свабоднымі выпадкова (!) ў выніку дэцэнтралізацыі ўлады падчас “перабудовы” і жнівеньскага перавароту.

## Калі прыйдзе мір?..

Адказ у мяне будзе вельмі кароткі: калі скончыцца вайна... А калі скончыцца вайна? Калі адзін з бакоў капітулюе.. Так было заўсёды! Гістарычны вопыт сведчыць. І не трэба тут спадзявацца на іншае ды сябе падманваць...

Цяпер дамарошчаныя “футуролагі” шмат прадракаюць неверагоднага. І перамогу Расеі, і паразу Масковіі, яе поўны разгром ці развал. Усё па правілах “гібрыднай вайны”: кампутарныя “тролі”, “фэйкі”...

Што асабліва характэрна: пасля кожнага чарговая перамір’я ды зацішша надыходзіць чарговая хваля экскалацыі баявых дзеянняў ды актывізацыя інфармацыйнага супрацьстаяння. Сучасная гібрыдная вайна паміж Расеяй ды Украіна толькі набірае абароты. Хутка пачнецца фаза ўцягвання ў канфлікт іншых краінаў. Значыць, ёсць пагроза перарастання гэтай вайны ў Еўрапейскую а можа нават і ў Сусветную... І Расеі (Масковіі) з такім эканамічным ды і ваенным патэнцыялам яе не выйграць... Тым больш агрэсару...

## Граблі аўтарытарызму

Нейкім дзіўным чынам нам уласціва зноў і зноў наступаць на адны і тыя ж граблі. Кожны пяты год разы-

грываецца адзін і той жа сцэнар псеўдавыбараў!.. Здавалася б, усім павінна быць зразумела, што лепшай формы дзяржаўнага ўпарадкавання, як амерыканска-еўрапейская мадэль дэмакратыі, няма. Яшчэ калісьці Уінстан Чэрчыль ахарактарызаваў дэмакратыю як не зусім дасканалы інструмент, але лепшага “пакуль яшчэ не прыдумалі”... Ды не – асобныя краіны ўпарта працягваюць трымацца за аўтарытарызм, падманваючы сябе, што лепшай мадэлі, чым дыктатура, няма... Аднак жа ўсім відавочна, як моцна б’юць па нягеглых галовах гэтыя самыя граблі – надта ж неэфектыўным і нават шкодным з’яўляецца такі падыход. Як вынік – хібная эканоміка, дзікае парушэнне правоў чалавека, вар’яцкі валютарызм... Нічога з гэтага няма ў краінах рэальнай дэмакратыі, дзе ў першую чаргу свята захоўваецца галоўны прынцып традыцыйнай дэмакратыі: падзел улады на заканадаўчую, выканаўчую, праваахоўную, інфармацыйную... Дзе ўладу эфектыўна кантралююць і абмяжоўваюць незалежныя грамадскія арганізацыі ды фонды... Дык што ў дзевяностых гадах мінулага стагоддзя абрала для сябе нявопытная ў самастойным выбары Беларусь? А тое і абрала... Да гэтага часу не ачомаецца... Не даюць граблі! Ды каму ж іх прыбіраць -- расейцам, палякам, украінцам?.. Хто гаспадар на беларускім падвор’і? Пытанне пакуль адкрытае...

## Мат

Калі я выпадкова чую расейскі (рускі) мат-перамат, мне робіцца моташна і крыўдна. Моташна, таму што ўсё жыццё живу з гэтым брыдоццем і яно ўжо, як атручанае павеатра, не дае нармальна дыхаць. Крыўдна, таму што нічога не робіцца, каб пазбыцца гэтай азіяцкай заразы, гэтага агіднага сатанінскага чужыцкага наслання.

Нядаўна гэты мой негатыўны стан нават перарос у  
невялікі верш:

Ведаю, што лаяцца не хват...  
Не пакрыўдзіць чалавека важна!  
Але ёсць не лаянка, а мат –  
Бессаромны, рускі “трёхэтажный”.

На паверхах, між вясковых хат  
І нахабна – варта ці не варта –  
Гаспадарыць, раскашуе мат –  
Разышоўся, злыдзень, не на жарты!

Матам крые азвярэлы кат –  
Тут ужо не толькі вянуць вушы!..  
Рускі мат страшней за аўтамат,  
Ён не цэлы забівае – душы.  
Зрэшты, калісьці яшчэ ў юнацтве напісаўся верш, прыс-  
вечаны “аматарам” брыдкага слоўца. Ён так і называўся  
“Брыдкасловам”:

Ненавіджу  
Словы вашы  
«Рускія»,  
Брудныя,  
Брыдотныя,  
Чужыя  
Горлы вашы  
Хрыплыя і друзкія,  
Вочы  
Ачумела-нежывыя...

Прэч адсюль,  
Прыблуды нетутэйшыя,



Злыдні,  
Выраджэнцы  
І калекі!  
Беларусі ворагі найзлейшыя –  
Брыдкасловы,  
Недачалавекі!

Верш, змешчаны ў зборніку “Трын-трава”, які выйшаў у сталічнай творчай фірме “Тэмікс” у 1996 годзе, выклікаў хвалю абурэння ў некаторых заангажаваных крытыкаў, якія абвінавацілі аўтара ў... нацыяналізме. Абвінаваўцы нават не зразумелі, што аўтар дакарае не проста людзей рускамоўных, а брыдкамоўных...

А вось урывак з паэмы “Снежаньскія мроі”, змешчанай у зборніку выбраных творах пад назваю “Трыумф 50”, які ўбачыў свет у 2014 годзе:

Развяліся на зямлі  
Беларускай  
Людзі-блі.  
Спрэс  
І зблізку, і здаля  
Толькі й чуюцца:  
-- Бля... бля...  
Проста, процьма  
Гэтых блёў!  
Мабыць, болей, чым рублёў  
У кішэнях,  
Банкаматах...  
Быццам бескантрольны атам  
Тут паўсюль апанаваў.  
Як рэактар –  
Галава...

Няма спасу! Бля ды бля...  
От, пакутная зямля!  
Дажыліся,  
Прыплылі...  
Азвярэлі людзі-блі!  
Б'юць па бошках,  
Б'юць пад дых  
І старых,  
І маладых.  
Б'юць па школах,  
Па садках...  
Што тут вырасце?  
О, жах!  
А ў вязніцах –  
Брудных сховах –  
Гіне  
Продкаў нашых мова.  
Мілагучная,  
Як гімн,  
Поўны болю і тугі...

Ні палітыкі, ні грамадскасць, ні царква і пальцам ніколі не паварушылі, каб паставіць заслон рускаму мату. Гэта неверагодна, каб у таталітарнай дзяржаве, дзе толькі і прыдумваюць адну забарону за другой, ніяк не забароняць самае агіднае і абсурднае. Тым больш калі зрабіць гэта вельмі проста: унесці маленечкую паправачку ў Крымінальны кодэкс і лічыць нецэнзурную лайнку крымінальным злачынствам. Не робіцца! Значыць, камусьці “гэта трэба”... Ці ба-яцца, што судзіць дзевядзецца ўсю дзяржаву цалкам?..

## Кара

Усе мы, людзі, пакараныя! У гэтым, часовым, жыцці – смерцю, у тым, вечным, – бессмяроццем. Для многіх тое

бясмяроцце аказваецца пакутлівым і жахлівым... Так, гэта й ёсць Боская кара! Кара нарадзіцца грэшнікам і такім прайсці праз сваё нікчэмнае кароткае жыццё, так і не дасягнуўшы пакаяння, так і не зрабіўшы хоць нязначны подзвіг – перамяніцца, усвядоміць сваю нікчэмнасць, свой няхай і першародны грэх. А колькі ўсяго наноснага смецця назбірае душа-галуба на ўсіх сцяжынах ды шляхах жыцця зямнога!

Але калі жыццё, нават самае доўгае, -- ужо кара, то што тады такое смерць? Гіперкара? Ці. можа, збавенне? Смерць – вядома, збавенне ад далейшых грахоў, але кара за непакаянне... Вось так усё проста! Таму спавядайцеся і кайцеся! Няма побач святара – перад самім сабою. Той, да Каго вы звяртаецеся, заўжды поруч! Гэта вы, калі грашыце, аддаляецеся ад Яго. Але пакаянне, як вучаць святары і багасловы, прымаецца Госпадам, калі яно шчырае -- гэта значыць, мае на мэце не паўтараць усвядомленых грахоў. Бо калі чалавек іх усведамляе і думае, што вольга, можна ізноў папусціцца ў грахах – значыць, зноў ён вяртаецца пад дамоклаў меч кары. Вагацца ж, боўтацца паміж грахамі і няшчырымі пакаяннямі – яшчэ большая кара.

Кара, кара, кара... Хутчэй бы прычакаць апошню!.. Толькі смерць чакаць марна. Яна прыходзіць знянацку. Ратуецца толькі той, хто ў пакаянні, як і ў малітвах, што імгненна і штохвілінна...

## Нататкі, зробленыя мімаходзь

(Накіды для новых эсэ)

Аўтарытарная ўлада па сваёй сутнасці – маразматычная. Пры ёй любое рашэнне ў дзяржаве залежыць ад аднаго чалавека. Прыняць такое “правіла гульні” – ужо і ёсць маразм. Таму ў цывілізаваным свеце ( у ЗША, у Еўропе)

гэтае правіла адмятаецца як абсурднае, дэструктыўнае. Там, дзе яно існуе, – цывілізацыяй і не пахне... Маразм і цывілізацыя – не сумяшчальныя! Дзе, у якім тады месцы мы, беларусы? У еўрапейскім “сарціры”? Ганьба нам, фу! Пра “Тартарыю” і гаворка не йдзе!..

Дваццаць год ужо Беларусь – палігон для крамлёўскіх... «палітэхналогій»... Хто гэтага не ведае? Дваццаць год гэта не сакрэт – як кажуць «шыта белымі ніткамі». Давайце і надалей рабіць выгляд, што нічога не бачым, не ведаем...

Ёсць толькі дзве расы людзей на Зямлі: сумленныя і не-сумленныя... І дзве падрасы: хрыбетныя і бесхрыбетныя... А ў кожнай – індывіды з рознай ступенню дадатнага і адмоўнага...

Звярніце ўвагу: чалавек не сказаў, ХТО ён, а ЧЫЙ ён – «русский», трэба разумець – «человек (слуга) руса». А мо беларуса?..

Калісьці, яшчэ ў юнацтве, я прапаноўваў хлопцам з Масквы памяняць назву сваёй нацыянальнасці, давёўшы, што ў свеце нідзе народы не называюць сябе па форме прыналежнага прыметніка... Мы ж, да прыкладу, маўляў, не БЕЛАРУСКІЯ, а БЕЛАРУСЫ... А вы калі не хочаце быць МАСКВАРУСАМІ, то будзьце хаця б РУСАМІ... Здаецца, быў пераканаў...

А зрэшты, няма і БЕЛАпалякаў, РЫЖАнемцаў, ЧОРНАсербаў і г. д. Мы таксама няправільна называем сябе... Таму так і жывём! А чым кепска быць ЛІЦВІНАМІ?..

Нехлямяжае амаральнае чынавецтва ў сучаснай Беларусі так і старацца свае “поспехі” перакласці на такое ж нехлямяжае, да таго ж яшчэ абыякавае, насельніцтва.

Пераважная большасць жыхароў сённяшняй Расеі (гэтак званай Рашы) і Беларусі таксама – прадукт бесчалавечага эксперыменту авантурыстаў, што доўжыўся больш за сем дзясяцігоддзяў. Няважна, бамжы яны ці з бамонду, чыноўнікі ці палітыкі. Гэтыя людзі альбо дэзінфармаваныя, альбо абсалютна дэзарыентаваныя. Менавіта ў іх хваравітай свядомасці дабро і зло неверагодна перамешаны, яны ўвогуле не ў стане адрозніваць белае ад чорнага: усе свабодныя дэмакратычныя, эканамічна развітыя і камфортныя краіны свету для іх – гнілыя і фашысцкія. Дзе ж тут клёк? Якое масавае вар’яцтва! На самой справе яны і ёсць тыя самыя “гнілыя і фашысцкія”. На іх і абапіраецца сёння злачынны рэжым у Крамлі. Што рабіць з імі? Што рабіць з гэтым рэжымам? Няўжо калі немагчыма чалавека пераканаць – прасцей яго знішчыць? Не! Павінна быць нейкае іншае выйсце...

Вайна Масковіі супраць Украіны і краін Усходняй Еўропы стане эпахальнай, пасля заканчэння якой усё зменіцца... Гэта вялікае супроцьстаянне дабра і зла, таталітарызма і свабоды ў Еўропе, якое нарэшце перайшло ў стадыю ваеннага сутыкнення і мусіць скончыцца перамогай дабра.

Урокаў гісторыі дыктатары не вучаць.

Яны запраграмаваны адмоўнай сістэмай трымаць уладу на канца...

Адбылося галоўнае і самае істотнае: беларусы пачынаюць непрыязна адносіцца да Расіі. І разам з тым, глыбее расколіна паміх людзьмі – тымі, хто ўжо усё зразумеў і тымі, хто яшчэ ў палоне замбіравання.

Хацеў бы спытаць у тых, хто прапанаваў дзень вызвалення Мінска ад фашысцкіх захопнікаў зрабіць самым

галоўным святам краіны -- Днём незалежнасці Рэспублікі Беларусь: у нас што, да гэтага не было незалежнасці, і ўсю сваю гісторыю мы жылі ў рабстве? Значыць, і пасля “Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі” не было ў нас рэспублікі?

У Зла неабдымнае поле дзейнасці і бясконцае мноства метадаў і прыёмаў – скажам па сучаснаму – тэхналогій. Разгледзім адзін з прыёмаў – авантура... Само вучэнне К. Маркса аб класавай барацьбе – галоўны стрыжань, ствол гэтай з’явы. Дайшло да таго, што ўзнікла цэлая імперыя зла – дзяржаўнае ( а на самой справе міждзяржаўнае) ўтварэнне.

Роды, кланы, класы, розныя групы па інтарэсах – нармальныя ўтварэнні ў працэсе развіцця чалавечага грамадства. Але крыў Божа іх выкарыстоўваць злу. У руках зла гэта цудоўны даступны інструмент для стварэння розных авантур. Так і было на працягу ўсяе гісторыі...

У царквы таксама ёсць выбар: можна замкнуцца у сваіх вузкіх клерыкальных сценах, а можна весці актыўную месіянерскую дзейнасць.

Народы ікнуцца стаць на калені... перад агульначалавечымі каштоўнасцямі. Народы Еўропы аб’ядналіся ў сваім жаданні арыентавацца на камфортанае, вартае свабодных людзей жыццё... А як інакш? І свет мусібыць біпалярным: на адным полюсе – Дабро ў выглядзе гэтых каштоўнасцяў, на другім – Зло ў нечалавечым абліччы... Зразумела, укленаць не ўсе... Зло ніколі... Але няхай яго будзе менш! Так будзе спакайней на шматпакутнай Зямлі. Магчыма, Расея, ці частка яе, выбярэ іншыя, “свае”, як дыкляруецца зараз, “каштоўнасці”. Няхай! Такае не нова... Быў СССР!.. Зло ад крытычнай масы само ўзарвалася... Цяпер “аскалепкі зла” зноў спрабуюць са-

брацца ў адно... Ну што ж: зло ўпартае і бесмяротнае... Але нам, людзям, Тварэц даў волю выбіраць...

Да прозвішча “Пуцін” так і спрабуе прыліпнуць прыстаўка “бес”...

Беларуская нацыянальная ідэя – гэта **еўрацэнтрызм**. Мы сыходзім з таго, што у Беларусі (у паўночна-усходняй яе частцы) знаходзіцца геаграфічны цэнтр Еўропы. Шмат гадоў таму ў адным з самых старажытных гарадоў Полацку устаноўлены адпаведны знак. Але самае галоўнае, што мы еўрапейцы па генетычнаму коду і ментальнасці. Наша мова па лексічных ды іншых асаблівасцях бліжэй да чэшскай, славацкай, польскай, чым да сучаснай рускай.

Дзяржавы, як і людзі, паводзяць сябе альбо па-людску, альбо не па-людску. Гэта залежыць ад многіх фактараў, але галоўны – з “царком у галаве” насельніцтва (дзяржава), ці не... Расея – адназначна “з царком”. Значыць, усё зразумела... Будзе пакутваць, пакуль не выгане з сябе гэтага “царька-беса”.

У Беларусі, відавочна, значная частка насельніцтва знаходзіцца пад уплывам “расейскага беса”, бо сродкі масавай інфармацыі (чытаць “дэзінфармацыі” цалкам расейскія, “бесаўскія”. Дык як будзе паводзіць сябе дзяржава Беларусь? Вядома, не па-людску...

Падчас першых і апошніх выбараў у 1994 годзе я сказаў сваім сябрам-пісьменнікам, якія шмат гаварылі пра беларускі народ, такія прыблізна словы: «Вось зараз пабачым, колькі адсоткаў набярэ Пазняк... Гэта і будзе красамоўным адказам на наша пытанне, колькі ў Беларусі беларускага народу...»

Колькі ж год аднаму з самых вядомых гаслаў Кастуся

Каліноўскага “не народ для ўлады, а ўлада для народа”? Хаця гэты пастулат, па-мойму, быў яшчэ закладзены ў Рымскім праве. Аднак і ў 21-м стагоддзі нашай эры нават у еўрапейскіх краінах пануюць зусім іншыя адносіны паміж уладай і народам. Толькі што украінскі народ здзейсніў рэвалюцыю, каб рэалізаваць на самой справе гэты асноўны прынцып народаўладдзя. А якая контрэвалюцыйная хваля ўзнялася! Як цёмныя сілы помсцяць свабодалюбіваму народу!

Зараз беларускае чынавецтва, гэтая антынародная партыя ўлады, яшчэ больш “закруціць гайкі”. Насельніцтва, напужанае вайной у суседняй Украіне, сцерпіць і горшае, бо жыве заўжды згодна рабскай філасофіі “абы ціха”. А народу беларускага толькі 20-30 адсоткаў (гэта тое насельніцтва, якое стала галасуе за апазіцыю і перамены). Што ж, цяпі, беларус!

Незалежнасць... Калі чую гэтае слова, задаю пытанне: ад каго, ці ад чаго?

Ад каго нам трэба быць незалежнымі? У першую чаргу ад былой метраполіі – Масквы. Бо важна максімальна вырвацца з абдымкаў любой імперыі, тым больш Расейскай. Таму што яна заўжды, як усім вядома, была “турмой народаў”. СССР таксама заставалася імперыяй, але больш “гуманістычнай”, дакладней, ладна закамуфляванай пад дабрахвотны звяз... Затым толькі трэба разглядаць другое (другараднае) пытанне: ад каго яшчэ? Магчыма і ад Еўропы у нейкай ступені. Балазе яна не імперыя – еўразвяз пабуданы на самых перадавых сучасных прынцыпах. Нічога не скажаш! Вядома, у Еўразвязе кожная краіна губляе частку суверэнітэту ўзамен на ўзаемапавагу і ўзаемавыручку... Аднак сама эпоха патрабуе такой глабалізацыі.

Другое пытанне: ад чаго? Вядома, ад зла, сацыяльнай



несправядлівасці, парушэнняў правоў чалавека як асо-  
бы, ад пазбаўлення права на ўласнасць, ад здзекаў, тэрору,  
авантур і беспакаранасці.

Як бачым, арыентавацца на Усход для Беларусі ну ніяк  
немэтазгодна. Бо там – пекла!

Пазбаўляць цэлую краіну, увесь народ паступальнага  
развіцця – на думку кожнага нармальнага чалавека зла-  
чынна. На гэты конт не можа быць нязгодных. Спрэчным  
можа быць толькі канстатацыя таго факта, што Беларусь  
сапраўды зусім не развівалася. Ва ўсіх сферах і напрамках,  
ці ў некаторых толькі... Тут трэба аб’ектыўны і глыбокі  
аналіз... Гэтым і павінна займацца апазіцыя. Аналізаваць,  
рабіць высновы і знаёміць з імі насельніцтва. Толькі так з  
насельніцтва можна спакваля фармаваць народ – тую сілу,  
якая запатрабуе ад улады зменаў, альбо зладзіць ёй поўную  
абструкцыю.

Абсалютна ўсім, апрача «адмарожаных», зразумела, што  
вайна пуцінскага рэжыму з Украінай – гэта самазабой-  
ства яго самога... З Грузіяй абышлося... Крым украдзены  
бяскроўна... Далей – стоп, Масква! Можаш паўтарыць лёс  
гітлераўскага Берліну... Сама ж калісьці ледзь не пала перад  
агрэсарам... А лёс агрэсараў-захопнікаў усіх аднолькавы,  
як і тыранаў... Што прасцей, як не забываць гісторыю!..

«Властимущие» у Расеі ўжо назвалі фільм рэжысёра  
Андрэя Звягінцава “Левіафан” варожым... Вядома, праўда  
для зла – вораг... Таму барацьба будзе ох, гарачай!.. У нас  
– тое ж з папраўкай на «еўрапейскасць»... Нам бы хут-  
чэй адгарадзіцца-уратавацца ад Арды!.. Якая яна нам  
саюзніца!..

Часам думаеш: расейцы... што за кангламерат такі?  
Бог іх так любіць – шле на пакуты за пакутамі... войны

за войнамі... І калі яны ўжо жыць пачнуць па-людску! Ці не ўмеюць, ці такія грэшныя?.. Калі Гасподзь іх доўга так выпрабоўвае – значыць доўга не можа дабіцца ад іх толку, не ведае, што рабіць... І зноў шле пакуты за пакутай...

Мінск на 90 адсоткаў цяпер замбаваны маскоўскай прапагандай. Тэлеканалы, напрыклад, ўсе маскоўскія, альбо прамаскоўскія. Ніводзін апазіцыйны палітык, напрыклад, не асмельваецца сёння арганізаваць марш супраць агрэсіі Расеі ў братняй Украіне. Беларусь, як відавочна кожнаму, даўно пад акупацыяй – «мірнай». Няўтульна жыць у такой краіне! Мова чужая, песні чужыя, прапаганда чужая... Свайго толькі 10 адсоткаў! Назавіце падобную краіну ў свеце...

Як Люцыпар усё перавярнуў! Адзін д'ябал перамог цаной мільёнаў чалавечых жыццяў другога, а мы, як дзікуны, гэта святкуем... Паставім усё на месца! Заменім «Дзень перамогі» на «Дзень памяці і жалобы»! Па-першая, просты люд нічога з той перамогі не атрымаў апрача гэтак званнага «міру». Як сказаў бы «кепскага міру», бо быў увесь час сацыяльна прыгнечым, несвабодным. Тое ж самае было б, каб перамог той, павергнуты, д'ябал... Менш-горш... Пасля Другой сусветнай вайны мінула цэлая эпоха, а па мысленню мы так і застаемся зомбі. І гэтым самі непазбежна набліжаем Трэцюю Сусветную... Чаму? Калі адзін фашызм перамагае другі фашызм (іншай разнавіднасці), то фашызм-пераможца становіцца больш упэўненым ў сваёй непераможнасці, а значыць больш агрэсіўным і крывавым. (Чаго толькі вартая вядомая фраза «пераможцаў не судзяць...»). Такі фашызм ніколі не будзе імкнуцца да спакойнага гарманічнага жыцця, а будзе вышукваць унутраных і знешніх воргаў і ваяваць-ваяваць... Гэта яскрава мы бачым на прыкладзе шавіністычнай Расеі. Шавінізм савецкі (маўляў, «мы самыя лепшыя, самыя перадавыя,

самыя-самыя...) быў неўзабаве ( з прыходам Пуціна) заменены на яшчэ больш агрэсіўны “рашызм”.

Чым можа ганарыцца Расея? Анічым! Здабываючы і прадаючы па “касмічных” цэнах нафту ды газ, яна выглядае агромістай, сшытай слабымі белымі ніткамі краінай “трэцяга свету”, у якой адзіны клопат: не расшыцца... Дзе там да працвітання, да эфектыўнага гаспадарання! А маючы такія “барышы”, чаму б народу не даць жыць і гаспадарыць па-людску... Але... дзе ўзяць такі сумленны, працавіты, маральна і фізічна здаровы народ! Яго разбэсцілі і знішчылі ў турме народаў пад шыльнай “СССР”... Вельмі крыўдна і горка! Проста жах!

Цягам часу 2-3-х пакаленняў “беларусам” трэба зноў стаць ліцвінамі – вярнуць гістарычную саманазву, а самае істотнае – паставіць “з галавы на ногі” самасвядомасць. Таму патрэбна вялікая адмысловая адраджэнцкая праграма, якая б рэалізоўвалася паступова і паступальна пад эгідай адпаведных дзяржаўных інстытутаў. Зразумела, што гэта магчыма толькі ў дэмакратычных ўмовах. А значыць, барацьба за дэмакратыю ў краіне мае першачарговае значэнне.

Мы пачнем новую, чацвёртую і апошнюю, хвалю нацыянальнага адраджэння, улічыўшы памылкі папярэдніх трох спробаў.

Уявіце сабе: прыходзіць да ўлады нейкая палітычная сіла, альбо харазматычная асоба. Што адбываецца ў значнай ступені само па сабе? Правільна! Выбар напямку развіцця, мадэлі, стылю паводзінаў... Выбар можа быць больш ці менш асэнсаваны, мадэль больш ці менш эфектыўнай, паводзіны прыстойныя ці не зусім... Добра калі людзі, што аказваюцца на версе піраміды, высокаадукаваныя ды сумленныя. А калі не? Калі людзі нармальныя,

дык і развіццё будзе йсці ў правільным напрамку. Калі ж кіраваць пачынаюць невукі ды злачынцы – гэтая ўлада рана ці позна апынецца на грані катастрофы. І прычынай будзе менавіта “чалавечы фактар”, а не “сусветны сістэмны крызіс”.

Гэтак хочацца часам падзяліцца з людзьмі (асабліва духоўна абмежаванымі і замбаванымі) сваім уласным досведам “фармавання ў сабе адносна аб’ектыўнага светапогляду”. Назавем гэта так. Бо чым вы больш будзеце аб’ектыўнымі, тым больш будзеце абаронены ад уплыву на вашу свядомасць розных прапагандысцкіх “фішак”, пазбегнеце гэтак званага замбавання. Вельмі важна мець незалежны ад афіцыйнага, дзяржаўнага свой светапогляд, “ідэалогію сваёй асобы”. Тады вы зможаце самі максімальна аб’ектыўна ацэваць сітуацыю і рабіць свае высновы, самі сабе адказваць на актуальныя пытанні. І яшчэ трэба абавязкова памятаць, што інтарэсы любой развітой асобы могуць карэнным чынам не супадаць з эканамічнымі, палітычнымі і геапалітычнымі інтарэсам дзяржавы, у якой гэтая асоба жыве. Бо, як вядома, не чалавек для дзяржавы, а дзяржава для чалавека... Калі ж дзяржчыноўнікі, альбо прапагандысты з тэлеэкрана спрабуюць вам даказаць адваротнае – значыць, дзяржава таталітарная, бо спрабуе вас падпарадкаваць сабе.

Людзі, людзі, якое ж ліха  
Жыць па правілу нам «абы ціха»!  
Абы ціха ды худа-бедна –  
Людскай годнасці не адпаведна!

Украінцы як годная нацыя адмовіліся жыць па гэткаму ганебнаму прынцыпу...

Зразумела, у “расейцаў” свая праўда... Па аналогіі: у кожнага чалавека праўда свая... Таму ніхто іншага не слухае і

не разумее і слухаць ды разумець не хоча. Гэта гардыня – страшэнны і вялікі грэх! Ніхто не хоча і няздольны быць хоць адносна аб’ектыўным! Таму што ў цэнтр Сусвету кожны ставіць сваё Я, а там павінен стаяць Тварэц, Гасподзь Бог. Па граху і кара... Звыродства, вар’яцтва, распуцтва, хваробы, жудасныя здарэнні, войны, калецтвы, смерці... рэба спавядацца, каяцца, прычашчацца Таямніц Боскіх! Гэтым павінны займацца святары – пасрэднікі паміж людзьмі і Госпадам. Што робіць Руская Праваслаўная царква? Чаму яна не выкрывае гардыню, а наадварот спрыяе ёй? Як праваслаўны хрысціянін я сцвярджаю: мая царква павінна быць супраць цяперашняга крамлёўскага рэжыму, а адпаведна і мінскага... Замест гэтага бачу сапраўдны праваслаўны шавінізм: маўляў, мы самыя верныя, самыя правыя, з намі Бог... Гітлераўцы таксама ішлі са спражкамі “Бог з намі!” А што атрымалася...

Калі царква вучыць, што улада – ад Бога, то адразу прымем і агаворку: не любая ўлада... Так, улада аб Бога – у сэнсе, што без умяшання ці папушчэння Госпада нічога не бывае... У фізічным свеце існуе некалькі механізмаў, дзякуючы якім Гасподзь выпрабоўвае душы людзей. Адным з гэтых механізмаў і ёсць улада. Толькі Ёсывышні ведае, чаму улада бывае мяккай і жорсткай... Спакон вякоў заўважана, што ля ўлады якраз і збіраюцца прайдохі, злодзеі ды каты, а на чале яе часам стаяць сапраўдныя вылюдкі і дэгенераты...

Менавіта падняволеныя народы і мусяць спыніць існаванне Усходняй імперыі. З дапамогай прагрэсіўнай часткі этнічных рускіх. Гэта іх супольнае права і іх абавязак. Бо хто іншы? У Еўропы свае праблемы, у Амерыкі – свае... Трэба ствараць антыімперскі фронт!. Мы яшчэ юнакамі казалі хлопцам з «сярэдняй паласы» Расеі, што ў іх няма этнічнай дзяржавы, як, напрыклад у нас, беларусаў,

украінцаў... Вось і створаць з нашай дапамогай сваю адносна вялікую, але ДРУЖАЛЮБНУЮ да ўсіх суседзяў Масковію.

Адкуль такая брыда, што славяне -- сумленне свету. А чаму не габрэі ці арабы?... І хто прыдумаў супастаўляць адзін народ другому...

...Народ атрымлівае ад улады тое, што і заслугоўвае, -- крывадушша ды абьякавасць -- і сам гэтым жа адплочвае уладзе. Мне больш за дваццаць год ужо не падабаюцца такія ўзаемаадносіны. Але што каму скажаш... Трэба проста іх мяняць!

...Нейкая сіла сярод белага дня ўсё імкнецца нас падманваць і дурыць. Сярод белага дня збілі пасажырскі самалёт з самым каштоўным, што ёсць у свеце. Потым дзень у дзень б'юць з гарматаў па жылых раёнах гарадоў, па вёсках... Хто? Мы не ведаем праўды... Хоць гэта так проста -- усё на вачах боскіх...Дзе, пытаюся, тая сіла, што павінна выводзіць гэтую брыду «на чыстую ваду»?

У сеціве ўвесьчасныя гістарычныя паралелі... Германія 1939 -га і Масковія 2014-га... Зноў «карычневая чума»?.. На гэты раз «маскоўская» (крамлёўская, ардынская)? Урокі гісторыі ніхто вучыць не хоча?

Расейскіх хлопцаў гоняць гэтак, як калісьці нямецкіх, на захопніцкую вайну. і, што дзіўна, ідуць... Не, каб павярнуць зброю супраць сваіх камандзіраў! Маўляў, ваюйце самі... Усіх не растрэляюць, а вось бяслаўна на вар'яцкай вайне пакладуць усіх. Значыць, хлопцы гэтыя двоечнікі і быдла... Так ім і трэба!

Мяне ледзь не змалку хвалявала такое пытанне: чаму так грэбліва адносяцца «рускія» да іншых народаў? Для кожнага ў іх ёсць мянушка, а то і некалькі: хахлы (цяпер «укры»), бульбашы, чуркі, чарнажопыя і г. д. Я думаў, а

самі вы хто такія? А самі – «кацап -- гаўно цап...» Гэтак у дзяцінстве мы дражнілі аднаго дзецюка, які прыехаў аднекуль з Расеі і першым абзываў нас «чушкамі, якія мыюцца ў карытах»...

Шавіністаў Масковіі вельмі, бачу, хвалюе пытанне “палярнасці свету”. Яны не згодныя ні з аднапалярнай, ні са шматпалярнай геапалітычнай мадэллю. Ім падавай біпалярную: каб на адным полюсе былі ЗША, а на другім – яны... Каб, як ў эпоху СССР, балансаваць над тэрмаядзернай прорвай. Мала што ім хочацца!..

Як там?.. Злодзей украў і крычыць на іншага: «Лаві злодзея!.. Але нездарма людзі кажуць: «На злодзю і шапка гарыць...» Гэтак і з фашыстамі... Дзе іх больш – там і болей крыку, што фашысты ўсе акрамя іх саміх... Гарыць шапка, гарыць...

Глупства казаць, што чалавек не ведае мову «не па сваёй віне» (маўляў, абставіны гэтак склаліся) – вучы, раз галава ёсць на плячах... А ў кантэксце беларушчыны – дык увогуле гэтак казаць – здзікуства!

Выходзіць на плошчы ды вуліцы трэба, каб перамагаць, а не проста падстаўляць людзей пад дубінкі... Хто гэтага не разумее? Таму не варта спадзявацца на “плошчы”, пакуль не высее адпаведная сітуацыя. і ўсе вуліцы сталіцы не запрудзяць паўмільён гараджан. Звычайна, гэтак бывае, калі ўлада поўнасцю губляе кантроль, а яе рэпрэсіўныя сілы пераходзяць на бок народа. Скажу так: хочаце пераменаў – перацягніце на свой бок хоць некалькі спецпрызначэнцаў, лепш іх камандзіраў... Тады ўсё – тады рэвалюцыя!..

Дыктатарскія рэжымы трэба было ЗАБАРАЊІЦЬ (лічыць злачыннымі і судзіць) яшчэ напрыканцы 20-га

стагоддзя. Не было б ні “двайнікоў”, ні пагрозы праз іх ядзернай катастрофы... Зрэшты, і зараз яшчэ не позна...

Калі сумленны народ – сумленнай будзе і ўлада. Калі народ у асноўнай масе сваёй – крадзе, красці будзе і прыўладны чыноўнік. І народ-звырод будзе цяпець... Такі “народ” не будзе абурацца ўладай. А ён і не абураецца і не пратэстуе. Бо сам такі... Вось вам і адказ на пытанне, чаму “народ” церпіць злачынную ўладу. Але дзе ўзяць іншы народ?

Усё гэта і сапраўды выглядала б трагічна, калі б не нічога не змянялася... калі б не аб’ектыўныя законы жыцця і развіцця.

Памятаю, першае, што прыйшло ў галаву, калі пачаўся захоп Расеяй Kryма: “Нашто ёй гэта, калі ўсяго таго, што за ўсе стагоддзі яна прагна наглыталася, да гэтага часу “пераварыць” не можа!.. Здохне, а не “пераварыць”...

Няма нармальнай нацыянальнай мовы – няма культуры, няма і дзяржавы. Паглядзіце, як гавораць беларусы: “феня”, “трасянка”, “мат-перамат”... А ў чыноўнікаў – свая, дубовая, канцэлярышчына... на базе гэтак званай “рускай мовы”. “Чыста” і прыстойна па-беларуску можа сказаць толькі сапраўды высокадукаваны і нацыянальна свядомы” беларус – звычайна, чалавек крэатыўны, прагрэсіўны... Для такой “элітарнай” мовы гэта добра – яна захоўвае сваю цнатлівасць ды чысціню. За такой мовай – вялікая будучыня! А хвалёная “руская”, гэты “саўковы наваяз” памірае...

Габрэй-не габрэй... Хопіць дзяцініцтва!.. На Зямлі ёсць дзве расы (нацыі) – людзі і нелюдзі...

Двоечнікі палітыкі не вучаць урокаў гісторыі! У акупантаў, якімі б яны ні былі – нямецкімі, расейскімі, – заўжды будзе гарэць зямля пад нагамі...



Знешняя палітыка Крамля настолькі «сюррэалістычная», што не здзіўляешся ўжо ніякім «фэйкам» ды страшылкам на Пуціна, на «сямібаяршчыну»... ды астатнюю брыду... Такое яшчэ будзе!

Калі «дзяржава» паводзіць сябе прыстойна, мірна – ім («расейцам»), бачыце, за яе крыўдна, а калі па-бандыцку – тады ганарацца ёю... Ну хіба не звыроды?

Пасля змены палітычнага рэжыму наша краіна згодна новай Канстытуцыі зможа называцца «Рэч Паспалітая Беларусь (Вялікая Літва)».

Фашызм, які перамог другі фашызм, становіцца яшчэ больш злачынным і дзікунскім... Ён больш чым перакананы, што пераможцаў не судзяць...

Бачу толькі адно выйсце: у дзень гэтак званых выбараў па ўсёй Беларусі – цішыня. Усе сядзяць дома, ніхто не прыйшоў на «выбарчыя ўчасткі». А назаўтра гэтыя ўсе – на вуліцах і плошчах... Мільён чалавек... І ніякай крыві! Калі людзей вельмі многа – ніхто людзей не б'е... У паветры – п'янілівы водар народнай Перамогі. А праз месяц-другі – сапраўдныя ВЫБАРЫ! Палітыкі, грамадскія актывісты... зрабіце, калі ласка гэтак!

Гэта асабіста мой праект бяскроўнай «аксамітнай» восені ці вясны ў Беларусі!

Брыдка... агідна... крыўдна... дыскамфортна... Ані на дух не прымаю тэлеканалаў «беларускага» ды «расейскага» тэлебачання! Што гэта? Як такое магло стацца? Памятаю, якімі аб'ектыўнымі і свабоднымі ад шавінізму ды ўрапатрыятызму на пачатку трэцяга тысячагоддзя былі НТВ, ОРТ, як праўдзіва паказвалі сітуацыю ў самой Расеі, у Беларусі...

Бясспрэчна, што і славяне прыўнеслі шмат чаго ў

еўрапейскую цывілізацыю. Тады чаму нашчадкі ліцвінаў гэтак абьякавыя да еўрапейскіх каштоўнасцей? Іншая справа – маскоўцы... Залатая Арда зрабілі сваю справу. Няўжо і ліцвінаў-беларусаў за апошнія 220 год “перапрацавалі”?.. Не, веру ўсё-ткі ў ВЯЛІКАЛІТОЎСКІЯ ГЕНЫ!

Гаворыць адзін з герояў майго футурыстычнага апавядання “Паслязаўтра”:

“Трэба быць поўным вар’ятам, каб пакінуць нашчадкам спадчыну, якую яны цалкам (у гэтым нават няма і ў яго сумневу) падвергнуць рэвізіі ды рэформам! Такім якраз і выглядае сёння наш дыктатар. Што застанеца ад цяпершняй сістэмы ўлады заўтра? Анічога! Бо ўсё даўно ўжо нягоднае і састарэлае...”

Многія лічаць, што ўлада ад Бога. Больш за тое гэта безапеляцыйна цвердзяць святары. І ўсё ж... сумнявацца нас вучыў сам Хрыстос. Думаецца, што УЛАДА АД БОГА – толькі другая палова праўды, першая палова – НЕ ЛЮБАЯ... Быццам забываюцца светары дадаваць : “...тая, якая папускаецца Госпадам Богам”.

Народ-пярэварацень... Зомбі... Ён маўчыць, калі над ім здзекваюцца чыноўнікі (на самой справе яго падначалены), калі вакол рабства, незаконне... Затое рэагуе на каманду гэтых чыноўнікаў «ату!»... Ату апазіцыю! Ату Украіну! Ату амерыкосаў!.. Заўважце, народ выхаваны на нейкім нялюдскім «патрыятызмавыварот»: даўнутраных ворагаў – лаяльны, да знешніх – звышагрэсіўны! Гэта не народ, гэта яго антыпод... Такі народ-звырод вельмі небяспечны для чалавецтва!

Зайздрасць і пыха (гардыня) – сутнасць Антыхрыста, аснова ўсіх грахоў, якія раз’ядаюць чалавецтва... Расейцы, якія называюць сябе “праваслаўнымі”, агулам подоб-

ныя сёння на “акаяннага” грэшніка, які парушае ўсе Боскія заветы... Зайздрасць, што ў свеце нехта лепш жыве за іх, і выклікае тую шалёную нянавісць, якую мы назіраем цяпер. І толькі шчырае ды глыбокае пакаянне ўратуе гэты грэшны народ ад пагібелі.

А што мы думалі? Любы дыктатар, які мае за сабой дэструктыўны ці злачынны шлейф – уладу ні за што не аддасць!

Сёння ў нас ёсць усе шанцы пакончыць нарэшце з анты-беларушчынай. Па-сутнасці сфармавалася нацыянальная эліта, загартаваная ў шматдзесяцігадовай барацьбе...

Ну хто такі «разумны» прыдумаў «САЮЗНУЮ ДЗЯРЖАВУ Расеі і Беларусі». Ці наадварот?.. А мо і назву гэтай дзяржавы ўжо прыдумалі?.. І што гэта за такі новатор – «саюзная дзяржава»? Саюзныя дзяржавы – гэта зразумела... Але каб адна... саюзная... Вось такія прыдуркі і прывяць баль і дураць разумных людзей! На сметнік гісторыі такія недарэкаў!

“Мы – не вызваліцелі!... – яшчэ будучы радавым СА казаў сваім саслужыўцам я. – Вызваліцелі гэтак не робяць... Вызваліцелі вызваляюць і сыходзяць. А Савецкая Армія прыйшла, вызваліла народы Еўропы ад нямецкіх нацыстаў і засталася навязваць гэтым народам сваю, на гэты раз ужо класавую (а не расавую), ідэалогію... Як ні круці – а ўсё нагадвае адзін і той жа медаль з двума бакамі: адзін бок -- схвастыка, другі – серп і молат. Крыж накрывж... Толькі не па-хрысціянску... Сакральна і сімвалічна... Багахульна...

А цяпер што хочуць даказаць гэтак званыя “начныя ваўкі”? Што іх дзеды “вызваліцелі”? Няхай бы лепш тыя “дзеды” пасля Берліна ўзялі штурмам сталінскую Маскву, як тайна марыў пра гэта, ды не асмеліўся здзейсніць Георгій

Жукаў... Даўно не было б гэтага сучаснага фашысцкага мярзоцця!

...Трымаць велізарнейшую тэрыторыю ў “таталітарных рукавіцах”, якой з’яўляецца цяперашняя Расея, вядома, зло і зло вялікае. Сотні нацый і народнасцей, розных, часам супрацьлеглых традыцый і культур нельга доўга ўтрымліваць у напружаным стане цэнтралізаванага дыктата нават пры знешне федэратыўным сацыяльна-палітычным укладзе. Гэта больш чым антыгуманна – ігнараваць волю і памкненні цэлых народаў да незалежнасці. Вось чаму цяпер не сустрэнеш аніводнага прароцтва, дзе Расея як імперыя не рухнула б...

У той жа час досвед Еўрапейскага звяза паказвае, што аб’яднанне народаў можа адбывацца толькі пры пэўных умовах: дастаткова развітыя, эфектыўныя эканомікі краін, якія хочуць аб’яднацца, а таксама значны уплыў аб’яктыўных працэсаў глабалізацыі, якім чалавецтву папросту няма што супрацьпаставіць.

Часам мімаходзь даводзіцца сутыкацца з людзьмі з нядаўняга мінулага – паводле С. Алексеевіч гэтакімі “чырвонымі чалавечкамі”. Я не дзівюся, адкуль яны і чаму іх так нямала – вядома, яны прадукт камуністычнай эпохі. Затое як дзівюцца яны, нават некаторыя гучна абураюцца: адкуль узяўся такі “хврукт”, як я. Яны не могуць паверыць, што я родам з той жа Саўковіі, што і яны... Ім, бедным, няўцям, як я пазбег саўковага замбавання. Чаму яны такія, а я – іншы, чаму на мяне не падзейнічала “сістэма савецкага выхавання”? Яе такое магло быць? Ім прыкра і зайздросна, іх як “савецкіх людзей” гэта абурае і абражае. Яны гатовы біць і знішчаць любую “белую варону”... Сёння яны так агрэсіўныя! Асабліва ў Расеі, якая так і не здолела перакроцьць “посткамуністычны рубікон”.

...Расейскія вар'яты, якія любяць Пуціна, не разумеюць і не здольныя разумець, што ў свеце правяць аб'ектыўныя законы развіцця эканомікі, грамадства, а не бандыцкія паняткі кшталту “што хачу – тое варачу”, “мы хоць і недарэкі, ды гонар маем”... Увесь свет добра ведае, чым быў СССР, чым ёсць цяпер Расея... І чым ёсць ЗША, Еўропа... І свет ну ніяк не пераканаш, што лібералізм – гэта зло, а таталітарызм – дабро... Таму што там, дзе лібералізм – там увачавідкі дабрабыт і закон, а дзе таталітарызм – там галечка, карупцыя ды здзек моцнага над слабым. Ды гэта бачаць і самі вар'яты! А вось зразумець сваю хібнасць не могуць і не хочуць. Ды жыццё аб'ектыўна з цягам часу ставіць усё на месцы. Як паставіла савецкіх камуністаў! Паставіць і вар'ятаў-пуцістаў...

...Праўда гісторыі такая, што ЗША здолела стаць звышдзяржавай і мае маральнае права ўплываць на лёс свету, а Расея, кінутая сто гадоў таму бальшавікамі-злачынцамі абочкі цывілізацыі, зараз павінна так займацца гаспадаркай, каб дагнаць і перагнаць цывілізаваны свет. Крый Божа з кім сварыцца, тым больш ваяваць! Выкінуць дурное з галавы!.. Той, хто выкінуў ці здольны гэта зрабіць – той і любіць Расею, той сапраўдны патрыёт, а хто бачыць вакол толькі ворагаў і распаляе ваенную істэрыю – толькі шкодзіць Расеі, вядзе яе да развалу...

Творца даў чалавецтву найлепшую ідэалогію для заможнага духоўнага і матэрыяльнага існавання назва якой ЛІБЕРАЛІЗМ (недатыкальнасць прыватнай уласнасці, свабодны гандаль, грамадзянскія свабоды). Там, дзе яна ўзятая за аснову – там здаровая мараль, матэрыяльны дабрабыт і камфорт. Гэта злосная няпраўда, што Захад патануў ў разбэшчанасці. Наадварот – у духоўнай ды матэрыяльнай брыдзе посткамуністычныя краіны і Маскоўшчына ў першую чаргу. Проста, калі на Захадзе падман, карупцыя,

прастытуцыя, “садомскі грэх”, дзякуючы адкрытасці грамадства аказваюцца на паверхні, то тыя ж з’явы на Ёсходзе хаваюцца, замоўчваюцца, патанаюць у “мутнай вадзе” таталітарызму. Гэтая “мутная вада” – вынік амаль ужо стогадовага панавання ідэалогіі “марксізму-ленінізму” – адной з антынавуковай, нялюдскай, ганебнай фашысцкай ідэалогіі чалавечтва. Выглядае так: д’ябал, які безраздзельна правіць у таталітарным свеце, стаўляе ўсё ўверх нагамі. У выніку – перакуленыя рэальнасць і чалавечая свядомасць...

Мы, беларусы, таксама жывем, а лепш сказаць выжываем, у перакуленым свеце і ў большасці з нас – “каша ў галовах”... Паглядзіце, хто нас, як быдла, паганяе – усе былыя ЧЛЕНЫ КПСС (а былых “гэбістаў” не бывае). Няўжо нам не абрыдла! Можа ўжо хопіць?

А будзе, хутчэй за ўсё, так: улада сама аслабее (з-за калапсу ў эканоміцы) і тады беларусы ўжо без страху выйдуць на вуліцы і плошчы... Толькі б, як паранены звер, на людзей не кінулася!..

Выбары ў Беларусі – гэта ініцыятыва, “гульня” улады. А дзе ініцыятыва народа? Калі ўлада запэўнівае, што яна – для народа, няхай прыме правілы гульні гэтага народа. Не прымае – значыць, яна сама сябе і выкрывае: не “для народа” яна, а “сама для сябе”.

Гляджу, «апазіцыя» зноў свядома збіраецца наступаць на тыя ж «граблі»... Патрэбна «новая», дзейсная, крэатыўная апазіцыя, якая будзе з насельніцтва рабіць народ...

Гэты бедны, дэнацыяналізаваны, дэградаваны народ ужо не вытрымлівае на сваіх худых плечыках такую пачварную, нахабную дыктатуру! Рана ці позна а давядзецца яе скідаць...

Для спецслужбаў будучай дэмакратычнай Беларусі журналістамі і палітыкамі назапашваюцца зараз вельмі цікавыя матэрыялы дзейнасці антыбеларускіх сілаў...

З-за няправільных (бандыцкіх, а не братэрскіх) адносін з Украінай сапсавана ўсё – Расея пазбаўлена перспектывы... Дурні-расейцы яшчэ нічога не зразумелі. Розуму – нуль, а ПЫХІ – вышэй дурной галавы... Можна зразумець Абаму і Мэй... Калі б Расея хацела дабра украінскаму народу, яна вітала б арыентацыю яе на цывілізаваную і заможную Еўропу. Бо па праўдзе і для яе Еўропа павінна быць маяком... А яна таму і дурная, што ПЫХА тая, як парожняя бочка... Было б чым ганарыцца... Дурніца і ёсць дурніца...

Для яе, Масковіі, ганебным на ўсю гісторыю павінен быць той факт, што напачатку 20 стагоддзя яна не ўстаяла перад крывавым шавінізмам д’яблаў-бальшавікоў і ледзь не 70 год знаходзілася ў чырвоным рабстве... Што добрага было дасягнута? Не толькі працаваць, багацець, але нават і ваяваць з адэкватнымі стратамі не ўмела... Цяпер замест таго, каб пазбаўляцца наступстваў гэтага рабства – увогуле “скруцілася” і пагражае свету адсутнасцю здаровых мазгоў...

У Крамлі ўсё цвердзяць, што абараняюць нацыянальныя інтарэсы краіны... А якія нац. інтарэсы могуць быць у Расеі? Рабіць усё, каб стварыць магутную эканоміку ... А гэта магчыма толькі пры добрых адносінах з усімі краінамі свету... Гэтак непрыстойна паводзіць... сабе даражэй... Як кажа выдатны эканаміст і палітык Г. Яўлінскі, Расеі гадоў 20 нельга ні з кім ваяваць, а толькі працаваць, працаваць ды працаваць...

Зразумела, не ўсе ведаюць, што Стваральнікам нам дадзена валодаць на сённяшні дзень максімум 10-цю

адсоткамі ад Боскай ісціны... Што ж мы хочам? Некаторыя з нас маюць 1-2, а іншыя – і ўсе 10... Адсюль і спрэчкі ды адны непаразуменні...

Калі суровы гаспадар бярэ свайго сабаку на кароткі ланцужок – той яшчэ больш становіцца паслухмяным, бо не чакае ўжо падачкі, а баіцца кійка...

Беларусь як аспалепак савецкай імперыі – краіна вар’ятаў.

Догмы бальшавізму не прайшлі выпрабавання часам і жыццём. Гэта добра ўсім відавочна! Чаму ж некаторыя вар’яты ўсё яшчэ чапляюцца за іх? Адказ такі: альбо вельмі хітрыя і спадзяюцца выкарыстаць іх для сваёй асабістай карысці, альбо сапраўды вар’яты!

“Маўклівая бальшыня” ўсё яшчэ трывае... як больш-менш накармлены статак. І будзе, па ўсім відаць, трываць, пакуль у крамах яшчэ ёсць харчы, хоць і па касмічных цэнах... Але “крытычная маса” вельмі хутка пачне нарастаць з-за адсутнасці працы і грошай...

Маштабы карупцыі ды крадзяжоў куды большыя, чым сама імперыя!.. Функцыянеры толькі думаюць пра сябе і живуць, як шахі... Пухір калісьці абавязкова пэнкне!..

Няўжо, каб паўстала Беларуская праваслаўная царква (БПЦ) патрэбна агрэсія Расеі?

«Пазнаюць дрэва па ягоных пладах...» «Сказана і пра Расею!

Пакуль народ бяздзейнічае – дзейнічаюць прайдзісветы...

Разлік такі:  
хай дэградуе люд!



Даўжэй мо жыцьме  
“беларускі цуд”...

Расея ваюе на чужых землях... Працаваць не хоча... За-  
растае быльнягом... Гэта дэградацыя і параза.

Якія пачвары дарваліся да ўлады ў Расеі пасля Ельцына!  
Хіба мог “чырвоны чалавек” зламаць хрыбетнік “чырвона-  
му д’яблу”!..

Прапаную Рух АА (“Аб’яднаная апазіцыя”)!

Слугі (чыноўнікі) ўсё вырашаюць за гаспадароў (грамад-  
зян). У гэтай краіне ўсё даўно пастаўлена дагары нагамі...  
Вось такія мы гаспадары! Ну і доўга будзем так стаяць?..

“Тыя, каго людзі кормяць, грэбуюць гэтымі карміцелямі...  
бессаромна». (З будучага рамана)

У сучаснай дзікай Масковіі нікчэмнасці, звыроды-  
бандыты становяцца героямі-патрыётамі. Хаця... Зрэшты,  
такое было ў ёй заўжды...

Украіна забіла свае надзейныя «цвікі» ў труну савецкага  
камунізму. Калі свае цвікі заб’е Беларусь? А сама Расея?..  
Калі гэтая труна будзе апушчана ў магілу?

Усё сваё свядомае жыццё абураюся, што берасцей-  
ская абласная газета рускамоўная... Гэта непрыкрыты  
намёк на тое, што Брэст – заходні фарпост Расеі. Сёння  
рускамоўнымі сталі нават “раёнкі” – “рускі свет” глыбока  
пусціў у Беларусі свае паразіты-карані.

Усім зразумела, што чым хутчэй будзе расці нацыя-  
нальная самасвядомасць беларусаў, тым хутчэй будзе  
павялічвацца дыстанцыя ад свайго каланізатара – Расеі.

Хто сказаў, што пераможцаў не судзяць? Гасподзь цярыплівы, мудры і справядлівы... Прыходзіць чарга і да іх...

Хто такі абмежаваны чалавек?... Гэта той, хто абмяжоўвае сябе фізічным існаваннем, не хоча ведаць пра існаванне ў нефізічным стане.

Шмат шкодных звычак пайшло ад саўка... Адна з іх – называць фашыстамі проста патрыётаў... але толькі з іншых краёў... Свае фашысты ў іх – героі!

Ясна, што пуцінская Расея – краіна прэвэратнай, мутантаў, зомбі, як і сённяшняя Беларусь, відавочна... Ад Расеі ўжо адгароджваюцца, а калі мы затрымаемся яшчэ на нейкі час каля гэтай пачвары – то і ад нас пачнуць гарадзіцца...

Сённяшняю сітуацыю бачу наступнай: бяздарныя вярхі атлусцелі, лайдакуюць, адно ліхаманкава «гайкі мацней закручваюць» (забыўшыся на тое, што разьба непазбежна сарвецца), а ніякія нізы так запрасаваныя і застарашаныя, што пакуль разьба не сарвецца – іх не панясе... Сённяшні час – Час чакання зрыву разьбы...

Бальшавікі як звыроды ніяк не разумелі, што такое Праўда. Для іх яна была не толькі не маткай, але нават не мела чалавечага аблічча... Цяпер Расея як спадкаемца СССР зноў паказвае свае грэблівыя адносіны да Яе Вялікасці Праўды... Іншай краіне сорамна было б перад светам Боскім абвяшчаць сябе спадкаемцай Імперыі Зла, а гэтай хоць бы што...

А цяперашняя Беларусь хіба лепшая? Ніяк не хоча адмывацца ад савецкага броду! Таксама лічыць сябе спадкаемцай...

Без нонсэнсу нідзе не бывае... Але ў свабодным, «празрыстым» грамадстве – усё навідавоку: і дабро, і зло... Вось яно зло, ва ўсёй сваёй «красе»!.. Вельмі лёгка і проста з ім справіцца! А паспрабуйце выкрыйце зло на тым жа Данбасе – да гэтага часу усё спрачаюцца, хто і як збіў пасажырскі самалёт... Як быццам бы гэта здарылася ў «каменным веку»... Альбо хто і як забіў Барыса Нямцова? Як быццам бы гэта здарылася ў пясках Сахары...

Беларускі “савок”, мабыць, самы “саўковы” – таму што дэнацыяналізаваны і квазіпатрыятычны. А ў вынікі – амаральны, як улада. Ён не пойдзе супраць нехлямяжай, злачыннай улады, ён лепш будзе старацца як-небудзь абыйсці яе, абдурыць... Яна нахабна яго абкрадае – і ён будзе спрытна красці і маніць... Пакаленнямі вучыўся ён гэтаму! Балазе настаўнікаў, які думалі адно, гаварылі другое, а рабілі трэцяе, хапала...

«Ватнікі» (якое ёмкае і дакладнае азначэнне!) – народ на дзіва непатрабавальны як да тых, хто ямі кіруе (імі і сапраўды кіраваць трэба, бо аніякія – ватныя), так і да сябе... Для іх і сапраўды была б “чарка ды шкварка” ды “абы ціха”... быў бы ватнік, ватняе пакрывала ды вата ў мазгах... Яны адначасова і прадукт таталітарызму, і яго падпітка, і яго апошняя надзея, якая, авохці, памірае...

Вось вам і «беларускі цуд»! Нікому нічога не трэба... Чыноўнікам не трэба клапаціцца пра дабрабыт грамадзян, грамадзянам не трэба сам гэты дабрабыт... Усе панура маўчаць і абыходзяць адзін аднога... Аднойчы ж гэта скончыцца!..

(Гаворыць адзін з маіх герояў)

Зянон Пазняк заўжды мае рацыю, бо сумленны, прамы і адкрыты безэківокаўрэаліст, патрыёт і ліберал (паслядоўнік

ліберальных каштоўнасцяў)... Гэтакім і павінен быць сучасны грамадзянін – тым больш палітык... Чаму б яму, сапраўды, не стварыць свой інстытут (акадэмію) ідэолагаў антыфашызму і антыкамунізму ды падрыхтаваць дзесяткі тысячаў кадрў для барацьбы з фашызмам і камунізмам? Дарэчы, у футуралагічным апавяданні «Акадэмія праўды» я паказваю ўсё гэта...

І калі зямныя слугі Атыхрыста зразумеюць: нічога не вырашаецца на зямлі заўчасным знішчэннем плоці!.. Энергетыка асобы, якую забілі, уздзеінічае потым на Зямлю з яшчэ большай, касмічнай, сілай. Яны думаюць, што вырашаюць нейкія свае зямныя праблемы, а наклікаюць на сябе толькі чарговыя беды і смерці... Ну а пасля яшчэ і дарога ў пякельныя тартарары!

Адама Міцкевіча ніхто не назаве «беларускім» – ён не пісаў па-беларуску, як і Гогаля не назавуць «украінцам», бо не пісаў па-украінску... Так і з рускамоўнымі... Яны, БЯС-СПРЭЧНА, «рускія» пісьменнікі! Цяпер прыдумалі для іх такое азначэнне: «Рускамоўныя пісьменнікі Беларусі». А пытанне так і не вырашана: да пісьменнікаў чыйго народа іх аднесці?

Асабіста я, памятаю, яшчэ ў дзяцінстве не захацеў быць «рускім», таму і пісаў заўсёды па-беларуску. «Генетычная памяць» падказала...

Мой зварот да «апазіцыі»: Пазняк мае рацыю! Спыніце ўсялякую імітацыю! «Знікніце» на нейкі час!.. Не выпускайце пары – раней ды мацней рване... Вось да чаго трэба ціха рыхтавацца, а не да «выбараў»... Яшчэ не было такога нідзе ў свеце, каб дыктатуру перамагалі праз «выбары»...

Насамрэч ЗША, аб'яднаная Еўропа як фарпост цывілізацыі ніякая не пагроза для Расеі, калі яна, зразуме-

ла, не імкнецца назад у варварства... Аднак па паводзінах яе гэтага не скажаш... Не хоча яна такой цывілізацыі, называе яе “заходняй”, як быццам сама здольная нарадзіць нейкую сваю, “усходнюю”...

Патрыятызм па сваёй прыродзе ёсць толькі НАЦЫЯ-НАЛЬНЫ. Калі ён іншы (напрыклад, КЛАСАВЫ) – гэта ўжо лухта! Цяпер прыгадайце, якім «патрыятызмам» замбавалі людзей за савецкім часам... А сёння, у новай БССР, што за «патрыятызм»? ЯГО ПРЫРОДА – АНТЫ-БЕЛАРУСКАЯ. Калі табе ўбіваюць у голаў прымітыўную гістарычную хлусню, што беларусы – малодшыя браты «рускіх» і што мы былі з Расеяй заўжды разам – тут ужо... даруйце... трэба бегчы без аглядкі ў Арду... Гэтак званая «Саюзная дзяржава» – толькі кветачкі...

Расея вартая непавагі ўжо толькі за адно тое, што ўрадлівыя землі дзесяцігоддзямі ляжаць неапрацаванымі (некульгаванымі). Некультурная краіна!.. Дык навошта ім запаскуджваць новыя землі, адбіраючы іх у больш дбайных гаспадароў?

Сёння, глядзячы з вышыні перажытага, ужо і дзіву не даешся, што без Боскай дапамогі самыя лепшыя, высокія памкненні тысячаў валявых і адданных “справе сацыялізму” людзей так і не дасягнулі сваіх заповітных мэтаў пабудавання “светлую будучыню” на адной шостаі частцы свету. Якія ж гэта былі наіўныя рамантыкі і малаадукаваныя, зашораныя насамрэч антычалавечай ідэалогіяй, людзі!

Так і хочацца Маскве (ды і афіцыйнаму Мінску) пацвердзіць зону уплыву (іншымі словамі – акупацыі)! Не прыгожа, не паліткарэктна гэта, не па-суседску. Тым больш 3 ліпеня – не Дзень незалежнасці Беларусі... Ну, вызвалілі ад нацыстаў Мінск – гэта гістарычная праўда... Але пра якую незалежнасць можа йсці размова пасля 1944 года?..

Той, хто рэагуе хваравіта на «вузкія» думкі іншых, забывае ці не разумее, што «шырокае» з'яўляецца сумай « усяго «вузкага», а таму трэба ўлічваць любую думку, любы погляд, каб пабудоваць «шырокую» і аб'ектыўную канструкцыю Ісціны... Гэта як з усяго прыватнага па цагліны будуюцца агульныя...

Трэба ўнесці такую папраўку-панятка: «ПЕРШАЯ ДЗЯРЖАЎНАЯ, ДРУГАЯ ДЗЯРЖАЎНАЯ»(яшчэ лепш ДРУГАЯ НЕДзяржаўная). Тады толькі мова тытульная нацыі будзе прывілеяванай... ГЭТА БЫЛО Б І РАЗУМНА І МУДРА... Інакш НАШАЙ МОВЫ БУДЗЕ ЎСЁ МЕНШ І МЕНШ... Расейшчына душыць і будзе душыць! І дурню зразумела, што нельга ставіць у роўныя варункі “слана і Моську”...

У «перавернутым» свеце гэтак і ёсць – тут рэчы сваімі імёнамі не называюцца, усё наадварот... Паслухайце Л., беларускае ды расейскае тэлебачанне... У нас усё добра, бруд няма, а «экстрэмісты» нахшталт С. Алексевіч, выліваюць на сваю краіну бруд... Ды вы самі столькі ўжо бруду сваімі дзеяннямі нарабілі, што ўсе ў ім захлынаемся!.. Вы – экстрэмісты, што дарваліся да ўлады! І забраць гэтую ўладу ў вас, злачынцаў, – не экстрэмізм, а высародная справа!..

Калі шчыра, у СССР усё было блефам і прафанацыяй... І безглузды яго канец -- усяму вынік! Сапраўдныя вар'яты тыя, у каго па тых часах настальгія... Я дык усцены, што кашмар той скончыўся... Але «Савецкая Беларусь» засталася... І тым горай што без камуністаў... Бальшавікі хоць выглед рабілі, што шчыруюць дзеля светлай будучыні... Так што цяпер кашмар ужо іншы... Але ён апошні, бо што можа быць горшым!

Усё разумеюць, чаму украінская армія не зрабілі ніводнага стрэлу ў агрэсара – “зялёных чалавечкаў». Тады

не была яшчэ пераадоленая тая псіхалагічная “чырвоная рыса”, якая раздзяляе дабро ад зла: як гэта страляць брату ў брата? Бяскроўная здача Украінай Крыму выглядала як уступка злодзею праз шок: маўляў, не можа быць гэтага!.. Гэты шок аднак хутка прайшоў, калі злодзей нахабна пайшоў яшчэ далей...

Фільмам «Крым...» Масковія яшчэ раз паказала, што яна і ёсць сусветная імперыя зла. Гэтак бессаромна расказваць пра «крадзёж сярод белага дня»!.. У каго? У таго, каго крывадушна называла «сястрою»... Агідна! Мужная Украіна сёння на перадавой у барацьбе з гэтай імперыяй... і ўвесь цывілізаваны свет дабра, вядома, будзе ёй дапамагаць.

Гэтакая мадэль дзяржавы, як у нас, нікуды нявартая! Гэта больш чым відавочна! Мадэль трэба альбо неадкладна мірна разбураць, альбо асцярожна і фундаментальна, калі не позна, рэфармаваць... «Уладзе» і грамадскім актывістам (самыя аўтарытэтныя вучоныя-эканамісты, палітолагі, палітыкі, сацыёлагі, пісьменнікі) трэба сядзець за стол перамоваў і хутка прыйсці да адкрытага і сумленнага пагаднення. Узаемасаступкі ў прыняцці новай эканамічнай і палітычнай мадэлі павінны быць прапарцыянальна 50X50... Гэта пакуль, на першым этапе... І толькі тады – сапраўдныя выбары! Інакш... Усё скончыцца вельмі кепска!

Дарэчы, у мяне ёсць, недапісанае, праўда, апавяданне, якое так і называецца «ПАРА». Гэта абрэвіатура... Тлумачыцца як «патрыятычная арганізацыя радыкальнага ачышчэння». Дзеі адбываюцца калісьці-недзе ў краіне Суралеб...

«Стварайма ўсюды ГПДД (гурты падтрымкі дэпутатаў-дэмакратаў)!» Гэта не я... Гэта ініцыятыва герояў майго псеўдафутурыстычнага апавядання «Гурт».

Дваццаць год кажу студэнтам (іх бацькам, знаёмым): вы, аднагрупнікі, хоць раз праявіце элементарную чалавечую салідарнасць – не схадзіце на датэрміновае галасаванне... Усю групу не выключаць, а будуць выключаць аднаго-двух арганізатараў – а вы ўсе ў знак салідарнасці кідайце вучобу... Пакуль не чутно, каб недзе такое адбылося!.. Што гэта? Да такой ступені жывёльны страх ці элементарная халопская лянота?

Паслухайце, путлеры, рашысты, і беларашысты!.. Каб лезці куды – трэба быць годнай дзяржавай з моцнай эканомікай... А Рашка – што: адзін адсотак УВП ад сусветнага... А яго сатэлітка – Беларашка?.. Так што «месца Рашы ля парашы...» Эканомікай, гаспадаркай трэба займацца... а не проста пыху разводзіць... Вось адкуль гэтая ўся “русафобія”!.. Хто стане паважаць недарэку?..

Успомнім польскую «Салідарнасць»! Адным з чыннікаў ейных поспехаў было ігнараванне нелегетымнай улады усёй нацыянальнай інтэлегенцыяй – практычна ўсе адмовіліся з ёю супрацоўнічаць... Уявіце, калі такое становіцца ў нас!.. Інтэлект і салідарнасць – вялікая сіла! Калі ўжо ў нас з’явіцца такая «Салідарнасць»? Я назваў бы яе проста, ПА-НАШАМУ – ТАЛАКА... Такі рух існаваў ужо напрыканцы 80-х... Дык адродзім! Дзе тыя колішнія «ТАЛАКОЎЦЫ»? А-у-у!..

У сваім творы, які я вось ужо гады два як заканчваю і не магу закончыць (бо падзеі надта ж цікавыя адбываюцца), мае героі напоўніцу дыскутуюць і разважаюць, чаму ўсё гэтак, а не інакш... Шмат найважнейшых і нечаканых квінтэсэнцый яны робяць – і ўсё, калі вельмі захацець, можна звесці да аднаго: «постсавецкія» народы расплочваюцца кожны за сваю апатыю, за сваю нізкую жывёльную псіхалогію, «выхаваную» рэпрэсіямі, як то – «мая хата з краю», «абы-ціха». «каб вайны не было»... А каты, ці іх дзеці яшчэ жывуць... Жыве іхняя ідэалогія...



Чаму беларускія дыяспары ў заможным свеце бедныя?.. Дзе багатыя беларусы за мяжой, няўжо за сто год ніхто з іх у свабодным свеце так і не разбагацеў? Я нідзе пакуль не знайшоў адказу на гэтае пытанне... Чаму ўрад БНР у выгнанні не займаўся пытаннямі акумулявання беларускіх капіталаў для будучых інвестыцый ў перамены і развіццё беларускай дзяржаўнасці і эканомікі?

Чаму маскаль дзейнічае заўжды, як вораг? Ну трэба быў Крым, хіба нельга было па-людску? Прасі, дамаўляўся, абменьвайся нейкімі часткамі тэрыторый... Калі і праводзіць рэферэндум, дык гэта магла зрабіць толькі Украіна, а не Расея пасля захопу... І яшчэ? Калі Хрушчоў і падарыў яго Украіне – то гэта, значыць, падарунак... А падарункі, як ва-дома, не адбіраюць і не вяртаюць назад... Не! Трэба было подла, нахабна, сярод белага дня перад усім Божым светам УКРАСІЦІ!.. Ну дык як сумленны чалавек можа мірыцца з гэтым ЗЛАЧЫНСТВАМ? Вось і не мірымся і не змірымся! Злачынства павінна быць пакарана! А ўкрадзенае, злодзею, давядзецца вярнуць!

З германскім нацызмам змагаліся ўсе... і ўсе народы Еўропы яго перамаглі, а «рускія» не толькі яго не перамаглі (не выціснулі з сябе раба сатаны), а наадварот загналі глыбока ў сябе і зараз гэтыя д'яблы разрываюцца ў крыках: «Рускія ідуць!.. Захопім усё, даеш рускі свет!» Рыторыка, адзін да аднаго, нацыская... Што, свет не бачыць, не чуе? А украінцы ці беларусы хочуць чаго? Толькі жыць свабодна на сваёй зямлі... Дык хто фашысты, нацысты, захопнікі? Ага! Дайшло?.. Вось вам парада: не чапайце нікога, вас у нас ніхто не чапае (якая розніца: беларусы вы, рускія, украінцы, калі вы за тую зямлю, дзе жывяце), а калі будзеце «выпенрывацца» – тады «чамадан – вакзал – Расея»...

Сучасны заходні цывілізаваны свет нам, еўрапейцам, славянам, вядома ж, не вораг. Ён не можа быць такім па сутнасці, у апыры. ЗША – эканамічна развітая, вядучая краіна свету, узор свабоды і дэмакратыі; Еўразвяз – узор інтэграцыі, свабоды і дэмакратыі... Гэта агульнавядома, агульнапрынята і не можа падвяргацца сумневу! (Што ёсць выдаткі росту – апускаем за дужкі). Калі каму такая рэальнасць не падабаецца – няшчасныя, зайздросныя, злыя, хворыя людзі... І іх, як паказвае практыка, няма. Што з імі рабіць? Лячыць!.. З дапамогай добра...

...Зло мае сваю парадыгму, сваю сістэму, свае формы існавання, пранікнуць у якія і змяніць якія можна толькі дасягнуўшы вышэйшай ступені пазнання добра...

Народы, як людзі... Гэта так... Адзін чалавек старанны, дбайны, разумны, практычны, працавіты, цяглавіты... Другі – рамантык, бессярэбранік, лёгкадумны, весялунгуляка, абібок, прайдоха ды прапойца... Трэціму ўдаецца спалучаць і тое, і другое... Таму і жывуць яны па-рознаму: хто бедна, хто багата, а хто і сяк і так...

Расейцам (жыхарам расейскай імперыі) жыць бязбедна не пашанцавала. І гэта, пры ўсім пры тым, што маюць яны вялікую тэрыторыю ды бязмежныя прыродныя багацці. Ды, як кажуць яны самі, “не па Сеньцы шапка”...

Першае знаёмства з «рускімі іванамі» асабіста з мяне адбылося напрыканцы 60-х мінулага стагоддзя ў войску. Гэта былі хлопцы з Тулы – тулякі – надзвычай амбіцыйныя, празмерна зухаватыя, «крутыя» брыдкасловы, гэтакія адчайныя бандыты, першыя самавольшчыкі, якія ненавідзелі «хахлоў», «лабусаў», грэбліва ставіліся да «чурак», «узкоглазых»... Гэта ніяк не ўпісвалася ў ідэалагічную канцэпцыю інтэрнацыяналізму тых гадоў, выглядала нейкім непаразуменнем, дзікасцю... Я ўсё думаў тады: а калі вайна – самі перастраляем адзін аднаго... У свае дваццаць год я зразумеў:

рускія ненавідзяць увесь свет... Таму мы, беларусы, таксама стараліся трымацца разам і часам, каб падкрэсліць нашу асаблівасць, пачыналі між сабой гаварыць па-беларуску. Тулякам гэта, вядома, не падабалася і яны навешвалі на нас загадзя падрыхтаваны ярлык – «бульбашы»... ды папракалі: маўляў, што ж мы адасабляемся, мы ж таксама «рускія»... Так абуджаўся наш патрыятызм...

У нас КОЖНЫ САМ ПА САБЕ. Таму і няма грамадства, альбо яго – маленькая купка... Затое ў профіпалітыкаў столькі амбіцый ды апломбу, як у ГАРАНТА... Усе чамусьці стараюцца браць з яго прыклад... Сказана ж – ніякіх «выбараў», а значыць «вылучэнняў», у день «выбараў» – ДЗЕНЬ ЦІШЫНІ... Не! Кожны САМ ПА САБЕ вылучыцца хоча...

Скажыце, як у такі адказны для краіны час можна НЕДАМАЎЛЯЦЦА?

Здаецца, задаў рытарычнае пытанне... Амбітныя людзі ніколі не змогуць дамовіцца...

Як мы не разумеем, што «графаманы» – гэта ў першую чаргу чытачы... Чаму яны спрабуюць пісаць? Таму што начыталіся і хочуць самі паспрабаваць... Так пачыналі мы ўсе. Ды не кожнаму Бог даў... Некаму абавязкова трэба надрукавацца, каб зразумець гэта (ведаю па свайму досвед у «Гомане»)... На шчасце, «графаманы» заўсёды былі і будуць. І не трэба ад іх «адбівацца». Па-першае, яны «адбіваюцца» самі, а па-другое – «няма пісьменніка без чытача-графамана»...

Зараз вельмі патрэбна, каб было больш палітыкаў, якія б свята кіраваліся б двума асноўнымі прынцыпамі: глядзелі праўдзе ў вочы і рэчы называлі сваімі імёнамі... Тады палітыка не была б БРУДНАЙ СПРАВАЙ, таму што

не было б «брудных палітыкаў» і свет выглядаў бы зусім іншым: без войнаў і без галечы...

Давайце ж зробім гэта!

Свет без войнаў і галечы, светлы, Боскі, чалавечы...

Мне заўсёды здавалася, адчувалася, бачылася, што:

– гэта вельмі няўтульная для гарманічнага жыцця краіна;

– гэта небяспечная для жыцця краіна;

– гэта бесталковая, няшчасная лузер-краіна...

Таму што:

– тут ніколі не цанілася чалавечае жыццё;

– тут заўсёды не берагліся, а вынішчаліся самыя сумленныя, таленавітыя, геніяльныя людзі;

– тут, урэшце, не мог не адбыцца і ўчыніць вялізарнейшую шкоду для чалавецтва злачынны бальшавіцкі эксперымент, які працягваецца да гэтага часу... Ён, у прынцыпе, і меў на мэце недаспускаць да ўлады сумленных, таленавітых, геніяльных; змяніць генетычны код чалавека і такім чынам афіцыйна замацаваць неарабства, працягнуць як мага надалей гэты шумны на ўвесь зямны свет сатанінскі баль...

Дрэвы, як і людзі, павінны стаяць да канца! Варварства знішчаць іх нават тады, калі «перашкаджаюць»... Абыдзі, абкладзі, захісні, змяні праект – толькі не чапай... Прырода сама вырашыць... Была б мая воля – увёў бы закон аб правах дрэў... І людзі таксама былі калісьці дрэвамі...

Гарачая падтрымка ўсяго беларускага (мовы, культуры, нацыянальна-адраджэнцкай палітыкі Беларусі) – была б праявай сапраўднага братэрства з боку ўсходняга суседа. Гэта і па-славянску, і па-суседску! Адваротная ж рэакцыя гэтак званых «рускіх» толькі яскрава сведчыць аб сапраўдным, НЕСЛАВЯНСКІМ, твары шавіністычнай Масковіі... «Якія ж вы РУСКІЯ, калі не падтрымліваеце белаРУСАЎ, – заўжды карцела мяне спытацца ў «маскалёў».

Давайце хоць у апошнюю хвіліну ўявім сябе ПРАГМАТЫКАМІ! Зноў аддаваць самую высокую пасаду чалавеку, які больш за 20 год пры абсалютнай, безраздзельнай уладзе (якую ён сам сабе, дарэчы, насуперак здароваму сэнсу і законнасці надаў) не правёў аніякіх сістэмных прагрэсіўных рэформаў, – тое самае што кінуцца ўслед за ім ў пякельную прорву. Спытайце лепей, што ён рабіў увесь гэты час – амаль чвэрць стагоддзя, траціну чалавечага жыцця? І скажыце: “НЕ! Спыніце яго і саміх сябе перад прорваю! Не будзьце, як і ён, САМАЗАБОЙЦАМІ!

Даўно заўважана: цяперашняе чынавецтва, уся славуная “вертыкаль” гэтак баіцца галоснасці, што ў “дзяржаўных” (гэта значыць – іхніх) сродках масавай інфармацыі вы нідзе не знойдзеце ні крытыкі ў адрас кіраўнікоў, ні публічных абмеркаванняў злабадзённых праблем – адкрытых дыскусій ды каментароў адмыслоўцаў... Нецікавымі, нежывымі, абсалютна неістотнымі сталі перадачы радыё і тэлебачання – дзіву даешся, як іх аўтарам, гэтам званым “журналістам” удаецца літаральна з пальца высмоктаць нейкую больш-менш прыемную навіну... Усё, як быццам забыліся на старую, як свет, ісціну: калі замоўчваецца нейкая праблема – яна абавязкова робіцца запушчаным гнайніком, які потым можна выячыць толькі хірургічным шляхам... Куды й падзеўся увесь відавочны досвед гэтых бюракратаў, лёкаеў-журналістаў? Што яны робяць? Усе праблемы, якія нарастаюць снежным комам, спрабуюць схваць за панурым маўчаннем. Чытаць афіцыйныя газеты, глядзець ТБ не тое, што нецікава – брыдка. Ды іх усё больш не чытаюць і не глядзяць! Ніколі, нават у камуністычныя часы такога не было, каб маўчаць аб “негатыўным”. Наадварот, камуністы добра ведалі, чым гэта можа скончыцца. Праўда, у чарговы раз “перагнулі палку” з татальнай галоснасцю...

А тут... Вы думаеце, чаму праблемы не вырашаюц-

ца, а наадварот нарастаюць? Вядома чаму – таму што замоўчваюцца, не падымаюцца... Ну няхай чынушам не з рукі, бо яны толькі і дбаюць аб сваім крэсле на сёння, на заўтра... А што будзе паслязаўтра? Аднойчы, і хутка, усё гэта кепска скончыцца. Для чынуш... Дарэмна яны гэтак робяць – самі сякуць сук, на якім сядзяць... Спадаюцца, што яшчэ крыху пацягнуць... Не, не пацягніце!.. Вас пацягнуць у тартарары тыя самыя праблемы, якія вы так спрытна спрабуеце хаваць! І вінаватымі разам з тымі бюракратамі будуць падпявалы-журналогі.

Яшчэ як будуць!

Любы ўладар хоча захаваць сваю ўладу як мага надалей... Інакш не бывае. Таму адна з найважнейшых яго задач, згодна з няпісанымі законамі ўлады, не даць нікому зацьміць яго, абсалютнага ўладара. Фактычна такі закон выведзены, прынамсі, у працах Роберта Грына. Ён самы першы і гучыць прыблізна гэтак: “ніколі не засці свайго валадара”. Што мы і назіраем у нас, у Расеі, у любой таталітарнай дзяржаве свету. Гэта факт, але гэта і самы сур’ёзны, бо вельмі шкодны, тормаз для развіцця... Лягчэй не дапусціць такога, чым з гэтым змагацца... Бо змагацца практычна немагчыма – асалютная ўлада таму й абсалютная, што усемагутная. (дзе тыя, хто паспрабаваў не справе з гэтай уладай змагацца – усім вядома). Патрэбен нейкі непрабачаны фатальны збег абставінаў – тады... Гэтая ўлада як рэгрэсіўная ў адзін момант можа рухнуць.

Правільная палітыка Расеі, як самай вялікай і ўплывовай краіны на постсавецкай прасторы палягае на тым, каб падтрамаць Украіну ды Беларусь у іх імкненні інтэгравацца ў Еўропу, а ўслед і самой рыхтавацца да шчыльнага супрацоўніцтва і ўліцця ў гэтую глабальную структуру. Аднак відавочна, што цёмныя сілы – людзі недасведчаныя, малаадукаваныя, падманутыя, з нячыстым сумленнем, а насамрэч ворагі еўрацывілізацыі – павялі яе а заадно і свайго сатэліта Беларусь ў нейкае штучнае, надуманае “еўразійства”, чорную прорву зла і распаду...

Ментальнасць гэтак званых рускіх такая, што не могуць яны на роўных уваходзіць у якія-небудзь саюзы. Ім бы толькі падпарадкоўваць! Пыхі ў іх столькі, што ўмяшчаецца ў межах іхняй імперыі!.. Таму і не атрымаўся “Вялікі і магутны”, не атрымаецца ні новая імперыя, ні СНГ – нічога путнага не атрымаецца. Таму яны з такой зайздасцю і пагардай глядзяць на свабодны ад усіх гэтых хібаў свет... Еўропа ў іх – адны геі, Амерыка – піндосы, нават беларусы у іх – бульбашы... І “бульбашам” падалей трэба трымацца ад гэтай усходняй заразы!

Заўсёды, калі выпадкова чытаю, альбо гляджу ў савецкіх фільмах пра “гераізм савецкіх людзей”, міжволі лаўлю сябе на думцы: “Божа, якія ж яны няшчасныя дурні! Яны і не падазраюць, што неўзабаве адны з іх перародзяцца ў бязвольных, баязлівых зомбі, а другія ў катаў-ваўкалакаў, якія і прывядуць сваю “імперыю зла” да поўнага краху...

Дзе клёк, дзе сэнс усіх гэтых падзеяў і працэсаў?

Таталітарызм заўсёды “выпендрваецца” перад свабодным светам, лаецца, пагражае, бо яго прырода такая: пыха, свавольства, зухаватасць, ілжывыя каштоўнасці... А свабоднаму – што, ён ад усё гэтае брыды свабодны...

Чаму аўтарытарызму і дыктатуры нельга дапускаць у сучасным свеце? Таму што верхавенства ўлады не можа належаць аднаму чалавеку: яго хібы, недахопы, грахі могуць вельмі пашкодзіць цывілізацыі... Як шкодзіла неаднаразова...

Ну ніяк не магу паверыць (і ніколі не паверу), што знойдзецца хоць адзін сумленны чалавек, якому блізкая да сэрца няздарная, неэфектыўная сацыяльна-палітычная сістэма, якая шкодзіць кожнаму нармальнаму чалавеку, ганьбіць ды прыніжае гонар Беларусі. Колькі ж можна зносіць яе ды цяпець? Чвэрць цэлага стагоддзя?.. Няўжо болей?..

## ЗМЕСТ

*У лютэрку свайго светапогляду* 3

Кепска будзе... 5

Прымітыў 6

Бяспутства 8

Бяспутства-2 9

Бяспутства-3 12

Бяспутства-4 13

Выбар і выбары 15

Дабразло 17

Дабразло-2 23

...І ўсё стане на месца 26

Вайна, якой не павінна было быць 27

Вар'яцтвы рэваншызму 28

Калі прыйдзе мір?.. 30

Граблі аўтарытарызму 30

Мат 31

Кара 34

Нататкі, зробленыя мімаходзь 35